

www.alpconv.org

ALPSKA KONVENCIJA

Stalni sekretariat Alpske konvencije

ALPSKA KONVENCIJA V SLOVENIJI IN NJENO IZVAJANJE NA LOKALNI RAVNI

Usmeritve za občine s primeri dobre prakse

ALPSKA KONVENCIJA V SLOVENIJI IN NJENO IZVAJANJE NA LOKALNI RAVNI

Usmeritve za občine s primeri dobre prakse

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
www.mop.gov.si

Projekt Stalnega sekretariata Alpske konvencije
in Ministrstva za okolje in prostor Republike Slovenije

KAZALO

KOLOFON

Priprava in urejanje:

Tanja Bogataj, Blanka Bartol, Barbara Polajnar

Besedilo:

CIPRA Slovenija: Matej Ogrin, Leon Kebe,
Anamarija Šegina, Tanja Žnidarčič

Avtor fotografije na naslovnici:

Peter Frantar

Grafična priprava:

De Poli & Cometto - Belluno - Italija

Tisk:

Linea Grafica - Castelfranco Veneto - Italija

Stalni sekretariat Alpske konvencije

Odgovorna oseba: Marco Onida
www.alpconv.org
info@alpconv.org

Glavni sedež v Innsbrucku:

Herzog-Friedrich Straße 15
A-6020 Innsbruck - Avstrija

Izpostava Bolzano/Bozen:

Viale Druso/Drususallee 1
I-39100 Bolzano/Bozen - Italija

ISBN: 9788890515842

© Stalni sekretariat Alpske konvencije, februar 2011

4	Predgovor
6	Uvod
9	Kaj je Alpska konvencija
11	Delovanje Alpske konvencije in njeni organi
13	Protokoli Alpske konvencije in drugi dokumenti
13	Protokol Urejanje prostora in trajnostni razvoj
14	Protokol Varstvo narave in urejanje krajine
14	Protokol Hribovsko kmetijstvo
15	Protokol Gorski gozd
15	Protokol Turizem
15	Protokol Energija
16	Protokol Varstvo tal
16	Protokol Promet
17	Deklaracija o prebivalstvu in kulturi
17	Deklaracija o podnebnih spremembah
18	Oblike sodelovanja v Alpah na lokalni in regionalni ravni
23	Alpska konvencija kot prednost in ne omejitev
27	Izvajanje Alpske konvencije v Sloveniji
	Primeri dobre prakse iz lokalnega okolja
28	Področje promet
30	Področje varstvo narave in urejanje krajine
32	Področje gorski gozd
34	Področje energija
36	Področje turizem
39	Področje hribovsko kmetijstvo
41	Področje varstvo tal
42	Področje urejanje prostora in trajnostni razvoj
44	Viri

Predgovor

Zakaj smo pravzaprav pripravili ta kratek priročnik za občine? Zato, ker je Alpska konvencija v prvi vrsti "pogodba za določeno ozemlje", dejansko izvajanje tako same Okvirne konvencije, kakor tudi njenih protokolov, pa je močno odvisno od lokalnih oblasti. Ni naključje, da vsi protokoli Konvencije zahtevajo, da vsaka država pogodbenica po lastni presoji določi najustreznejše postopke usklajevanja in sodelovanja med institucijami ter lokalnimi organi, da bi v končni fazi sprejeli skupno odgovornost ter izkoristili in razvili sinergije pri izvajanju ukrepov, sprejetih v skladu s Konvencijo. Poleg tega je predvideno, da lokalne oblasti sodelujejo pri vrednotenju učinkovitosti določb zajetih v protokolih.

Najpomembnejša stvar onkraj formalnih oblik, ki jo Alpska konvencija želi ponuditi lokalnim oblastem, je nabor orodij za upravljanje, katerih cilj je zagotavljanje dolgoročnega ravnovesja med človekom in naravo. Kot so pokazale podrobno opisane dobre prakse v tem priročniku, imajo prav lokalne oblasti pristojnost, da udeležijo načela upravljanja, ki jih predvideva Alpska konvencija. Ne gre le za vprašanje dobrega upravljanja, ampak naj bi bilo upravljanje tudi takšno, ki bi koristilo lokalnemu gospodarstvu (npr. zahvaljujoč varčevanju z energijo ali optimizaciji turističnih kapacitet).

Namen tega besedila, ki je namenoma napisano v "poljudnem slogu", je izboljšati vedenje oziroma seznanjanje lokalnih oblasti, še posebej občin, tako s pravnim okvirjem Konvencije, kakor tudi z dobrimi praksami, v upanju, da bo to prispevalo k dobremu upravljanju in ustreznim strateškim odločitvam, ki pripomorejo k izboljšanju kakovosti življenja.

V imenu Stalnega sekretariata Alpske konvencije se iskreno zahvaljujem predstavnikom Ministrstva za okolje in prostor, ki so prispevali k nastajanju in izdaji tega priročnika. Organizaciji CIPRA Slovenija sem hvaležen za pripravo besedila in njegovo obogatitev s primeri dobrih praks. Nenazadnje bi se vnaprej želel zahvaliti tudi vsem, ki nam boste posredovali svoje mnenje, izkušnje in primere dobrih praks. Z veseljem jih bomo objavili na spletni strani Alpske konvencije www.alpconv.org.

Prijetno branje vam želim!

Marco Onida

Generalni sekretar Alpske konvencije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Alpska regija, o kateri se danes vse več govori, je notranje sicer raznolika, v vseh njenih delih pa se pojavljajo podobni problemi, kot so naraščajoči promet, občutljivost za podnebne spremembe, pritisk množičnega turizma, staranje prebivalstva in odseljevanje z odmaknjenih območij. Očitno je, da je potreben celovit pristop in da je Alpe treba obravnavati kot enovito regijo, tako pri pripravi politik kot pri zasnovi ukrepov za njihovo izvajanje in za izvajanje posameznih projektov.

Alpska konvencija dokazuje, da je Alpe treba in mogoče obravnavati celovito. Čeprav imajo države pogodbenice marsikdaj različna stališča pri sprejemanju odločitev, pa so lokalne strukture Alpsko konvencijo prepoznale kot veliko priložnost za nadgradnjo svojih prizadevanj za trajnostni razvoj na lokalni ravni. V alpskem prostoru obstajajo znanje, tehnologija, odgovornost ter politična volja, da Alpe postanejo vzor drugim gorskim območjem. Inovativnost in tehnološko usposobljenost potrjujejo številni primeri dobre prakse na področju prometa, turizma, energetike in kmetijstva v vseh alpskih državah.

V okviru tretjega predsedovanja Slovenije Alpski konvenciji (2009–2011) smo si zastavili cilj, da Alpsko konvencijo in možnosti, ki jih ta konvencija nudi za trajnostni razvoj in kvalitetno bivanje, bolj približamo lokalni ravni. Namen priročnika Alpska konvencija v Sloveniji – primeri dobre prakse je, da vam približa Alpsko konvencijo in njene izvedbene protokole za posamezna vsebinska področja ter prikaže potencialno dodano vrednost sodelovanja v mrežah in strukturah, povezanih z Alpsko konvencijo za vašo občino. Predstavljeni primeri kažejo, da je trajnostni razvoj v Alpah mogoč. S celovitim pristopom in usklajenimi dejavnostmi lahko tudi v prihodnje prispevamo k dobri praksi izvajanja Alpske konvencije na lokalni ravni in s tem k trajnostnemu razvoju alpskega prostora.

Ministrstvo za okolje in prostor,
koordinator Alpske konvencije v Sloveniji

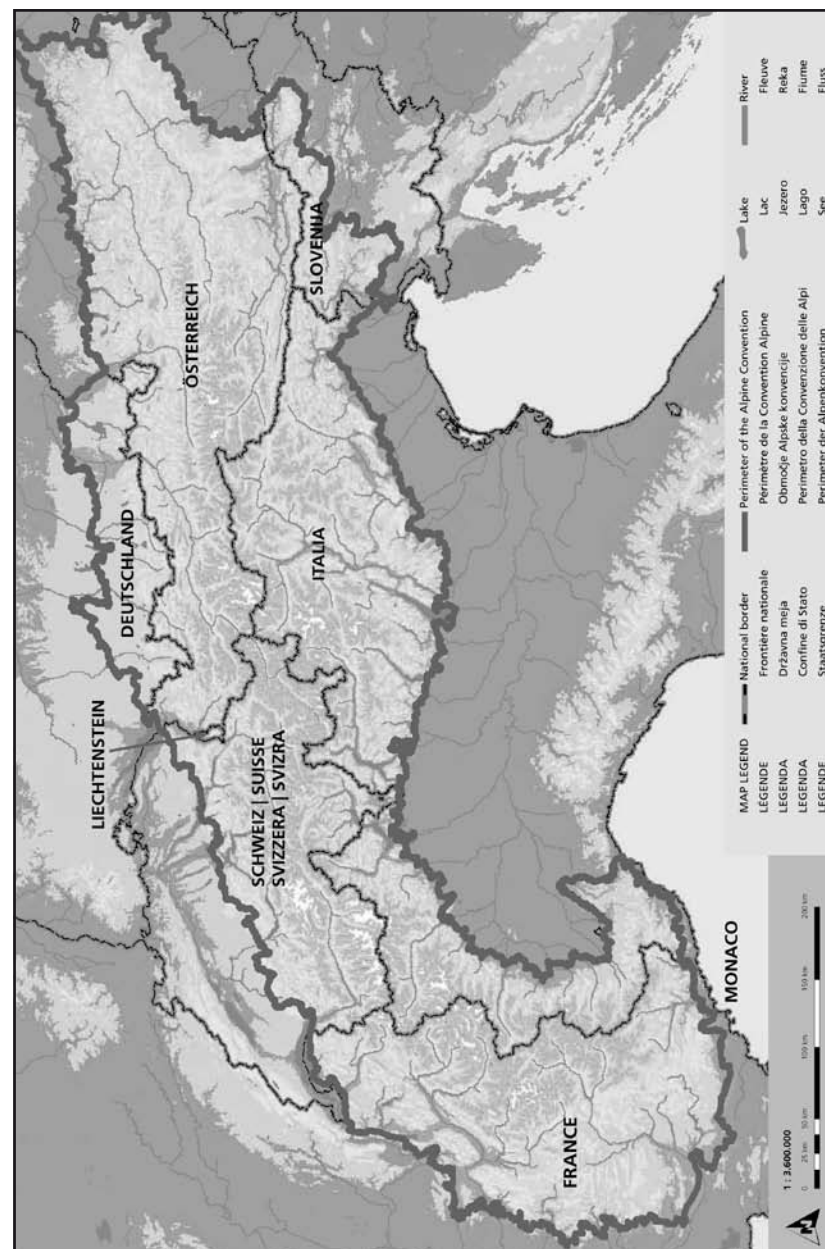

Uvod

Alpska konvencija je mednarodna pogodba o varstvu Alp, ki pomeni edinstven primer mednarodnega varovanja kakega gorstva. Okvirna konvencija je v Sloveniji v veljavi od leta 1995, njeni izvedbeni protokoli pa od leta 2004. Za Slovenijo, kjer v območje konvencije sodi tretjina ozemlja, hribovito naravo s podobnimi lastnostmi pa ima približno 70 odstotkov ozemlja, pomeni uveljavitev konvencije posebno priznanje dosedanjim naporom pri ohranjanju gorskih območij, hkrati pa spodbudo za naprej. Kljub temu pa priložnosti, ki jih konvencija pomeni za trajnostni lokalni razvoj alpskega sveta v Sloveniji, niso v celoti izkoriščene, pogosto so celo nepoznane. Alpska konvencija v Sloveniji na lokalni ravni do danes namreč še ni zaživela v tolikšni meri, kot je bilo načrtovano ob njeni ratifikaciji. Trajnostni razvoj v slovenskem alpskem svetu sicer ni nekaj novega, saj življenje v gorah samo po sebi pomeni neprestano usklajevanje človekovih potreb z naravnimi možnostmi. Po drugi strani pa se je način življenja v gorskem svetu tako spremenil, da je nekdanje sožitje človeka z naravo in naravnimi procesi prišlo v navzkrižje s potrošniškim vidikom gospodarskega in družbenega razvoja, ki terja nenehno gospodarsko rast, četudi na račun nosilnih sposobnosti okolja. Alpska konvencija omogoča vključitev sodobnih izzivov in priložnosti v vsakdanje življenje gorskih skupnosti na trajnosten način. Zato je skrajni čas, da vsebina, priložnosti in izzivi izvajanja Alpske konvencije postanejo kar najbolj poznani čim večjemu krogu deležnikov razvoja na lokalni ravni, da bi se potenciali lokalnih pobud povezali z usmeritvami za trajnostni razvoj alpskega prostora.

V Sloveniji v območje Alpske konvencije sodi 33,4 odstotka državnega ozemlja, kar pomeni 6767 km² ali območje 62 občin in 1193 naselij, kjer živi okoli 365.000 prebivalcev oziroma 18,6 odstotka prebivalstva Slovenije.¹ Na območju veljavnosti Alpske konvencije torej živi skoraj vsak peti Slovenec, kar je že samo po sebi dovolj pomemben razlog, da postane konvencija bolj prepoznavna.

1. Ferreira, A., 2005. Osnovni prostorski in demografski kazalci za območje Alpske konvencije v Sloveniji. Zbornik gozdarstva in lesarstva. Str. 165–180.

Območje Alpske konvencije

KAJ JE ALPSKA KONVENCIJA

KAJ JE ALPSKA KONVENCIJA

Varovanje in trajnostni razvoj gorskih pokrajin sta v zadnjih desetletjih postala neizbežen del prostorskih in razvojnih politik številnih držav. Sprva so bili naporji usmerjeni v varovanje doživljajsko pestre tradicionalne kulturne pokrajine, ki je na primer v alpskih deželah postala celo del narodne simbolike. Kasneje pa so bili razlogi za varovanje gorskih pokrajin vse bolj usmerjeni k ohranjanju obnovljivih in neobnovljivih naravnih virov ter k varovanju biotske raznovrstnosti in kulturne dediščine nekdanj precej bolj poseljenih območij, kjer je človek v tisočletnem sobivanju z naravo ustvaril posebno kulturno pokrajino z bogato dediščino.

Poleg varstvenega vidika je čedalje pomembnejši tudi razvojni vidik gorskih območij. Nekatere alpske regije sodijo med najbolj razvite evropske regije z visoko kakovostjo življenja in visoko razvojno stopnjo, ki temelji na dejavnostih z visoko dodano vrednostjo, zlasti na turizmu. Marsikje v Alpah so v zadnjih desetletjih razvili trajnostni turizem prav z namenom krepitev turistične konkurenčnosti.

Alpske države so v petdesetih letih prejšnjega stoletja, ko se je začel hiter gospodarski razvoj, začutile potrebo po trajnostnem razvoju alpskega prostora. Interesi po gospodarski izrabi Alp, ki bi imeli za posledico pretirano siromašenje alpskih ekosistemov, so bili veliki, struktur, ki bi te težnje omejile, pa ni bilo. Leta 1952 je bila ustanovljena Mednarodna komisija za varstvo Alp, CIPRA. Glavna ideja sprva majhnega števila zanesenjakov je bila odpreti kritično razpravo o vse bolj nebrzdanem hlastanju turizma, prometa, energetike, industrije in kmetijstva po ranljivem alpskem prostoru, ki tudi za velik del srednje Evrope opravlja številne pomembne ekosistemske funkcije. Po skromnih začetkih se je delovanje te nevladne okoljske organizacije krepilo, mreža simpatizerjev pa se je hitro širila in kmalu se je, v duhu ponovnega povezovanja evropskega prostora, rodila ideja o skupnem varovanju Alp. To idejo je bilo treba formalizirati in po dolgoletnih prizadevanjih je nastala zamisel o Alpski konvenciji, kot pogodbi o varovanju Alp, h kateri so bile povabljene vse države alpskega loka: Avstrija, Italija, Francija, Švica, Liechtenstein, Nemčija, Monako in tedaj še Jugoslavija, ki jo je po letu 1991 nasledila Slovenija. Tako je nastala prva mednarodna pogodba v Evropi, namenjena zaščiti alpskih ekosistemov, promociji trajnostnega razvoja ter skrbi za ohranitev prebivalstva in alpske duhovne in snovne dediščine ter kulture. Alpsko konvencijo sestavljajo Okvirna konvencija, protokoli in dve deklaraciji. Že v preambuli besedila Okvirne konvencije je opredeljen pomen Alp za države pogodbenice, saj je zapisano, da se pogodbenice zavedajo posebnosti alpskega območja z vidika biotske raznovrstnosti, naravne in kulturne dediščine, ki so pomembne za širši evropski prostor. V 2. členu so določena vsebinska področja delovanja: prebivalstvo in kultura, prostorsko načrtovanje, ohranjanje čistega zraka, varstvo tal, vodno gospodarstvo, varstvo narave in krajinska nega, hribovsko kmetijstvo, gorski gozd, turizem in prosti čas. Konvencija določa tudi sodelovanje pogodbenic na področju raziskovanja in opazovanja, na pravnem, gospodarskem in tehničnem področju (3. in 4. člen), naloge Alpske konference

(5. in 6. člen), način sprejemanja sklepov, nastajanje protokolov (11. člen), ratifikacijo in podpisovanje (12. člen). Konvencija velja na območju, ki so ga pogodbenice določile v procesu oblikovanja konvencije in je določeno v 1. členu Okvirne konvencije.

Z Alpsko konvencijo so pogodbenice oblikovale skupno vizijo varovanja Alp, ki temelji na čezmejnem sodelovanju, opazovanju ter pripravi skupnih projektov in politik, pri tem pa so se naslonile na obstoječe usmeritve nacionalne zakonodaje z navedenih področij. Namen Alpske konvencije namreč ni bil spreminjati že sprejeto zakonodajo posameznih držav, ampak združiti posamezna prizadevanja po državah na širšem alpskem območju. S svojimi določili pa Alpska konvencija pomeni dodaten vzvod za prehod na trajnostni pristop k razvoju na mednarodni ravni.

Večina držav je pogodbo podpisala leta 1991, Slovenija leta 1993, Monako pa leta 1994. Ratifikacija Alpske konvencije in izvedbenih protokolov je potekala v državah pogodbenicah zelo različno. Do danes je Alpska konvencija z vsemi protokoli v celoti vstopila v pravni red v Avstriji, Nemčiji, Liechtensteinu, Franciji in Sloveniji, v Švici, Italiji in Monaku pa še niso ratificirali vseh protokolov.

Dejanska vrednost Alpske konvencije pa ni opazna le na ravni državnih politik, zakonodaje in priporočil. Alpska konvencija je postala okvir za sodelovanje in izmenjavo dobrih praks z namenom, da se prepreči ponavljanje slabih praks, ki so jih že izkusili v drugih delih gorskih območij. V zadnjih letih so zgledu Alpske konvencije sledili tudi v drugih gorstvih sveta: leta 2003 je bila podpisana Karpatska konvencija, obstajajo pa tudi ideje skupne zaščite Andov, Kavkaza in Dinarskega gorstva. Mednarodne pobude skupnega zavarovanja večjih območij, na primer gorstev, so prava pot od lokalnega prek regionalnega h globalnemu varovanju narave in specifičnih gorskih območij ter uporabi njihovih potencialov na trajnosten način.

Predsedovanje Alpski konvenciji si pogodbenice izmenjujejo vsaki dve leti. Slovenija je predsedovala organom konvencije v obdobju 1995–1996 (IV. Alpska konferenca, 27. februar 1996, Brdo), v obdobju 1997–1998 (V. Alpska konferenca, 16. oktober 1998, Bled) in v obdobju marec 2009–marec 2011 (XI. Alpska konferenca, 8. in 9. marec 2011, Brdo).

DELOVANJE ALPSKE KONVENCIJE IN NJENI ORGANI

Alpska konferenca je najvišji organ Alpske konvencije, ki ga sestavljajo okoljski ministri držav pogodbenic konvencije in opazovalci. Zaseda vsaki dve leti pod vodstvom predsedujoče države. Predstavlja politični organ odločanja Alpske konvencije. Zasedanj

Alpske konference se kot opazovalci lahko udeležijo Združeni narodi, njihove posebne organizacije, Svet Evrope in vse evropske države. Prav tako lahko kot opazovalci sodelujejo čezmejna združenja alpskih teritorialnih skupnosti in mednarodne nevladne organizacije. Alpska konferenca lahko odloča o ustanovitvi delovnih skupin za izvajanje konvencije oziroma protokolov ter podeljuje mandat za delo delovnih skupin, spremlja njihovo delo ter sprejema vsebinske in potrebne finančne odločitve.

Stalni odbor je izvršilni organ Alpske konference, ki mu predseduje predsedujoča država pogodbenica. V njem sodelujejo vse države pogodbenice in opazovalci. Zagotavlja uresničevanje idej, načel in ciljev Alpske konvencije v praksi. Stalni odbor se običajno sestaja dvakrat letno, opravlja pa zlasti naslednje naloge: preučuje informacije, ki jih pogodbenice posredujejo za poročila za obravnavo na Alpski konferenci, in informacije glede izvajanja Alpske konvencije; vsebinsko pripravlja zasedanja Alpske konference in oblikuje predloge točk dnevnega reda; določa delovne skupine za izdelavo in izvajanje protokolov ter pripravo priporočil in usklajuje njihove dejavnosti; preverja in usklajuje vsebino osnutkov protokolov in drugih dokumentov ter jih predlaga Alpski konferenci v obravnavo in sprejem.

Odbor za preverjanje je organ, ki preverja, ali se v praksi izvajajo obveznosti in zaveze, ki izhajajo iz Alpske konvencije, ter predlaga Stalnemu odboru priporočila za odpravo pomanjkljivosti izvajanja Alpske konvencije in protokolov.

Stalni sekretariat je koordinacijsko telo, ki ga vodi generalni sekretar Alpske konvencije. Sedež sekretariata je v Innsbrucku (Avstrija), v Bolzanu (Italija) pa deluje njegova izpostava.

Delovne skupine obravnavajo različne teme, ki se nanašajo na trajnostni razvoj v Alpah. Odgovorne so za izdelavo novih protokolov, priporočil in izvedbenih ukrepov, spremljanje aktualnih razvojnih dosežkov kot tudi za poročanje Alpski konferenci in Stalnemu odboru o doseženem napredku. Delovne skupine so ustanovljene za dveletno obdobje, posebne teme pa se pogosto obravnavajo v podskupinah.

Ustanovljene delovne skupine: Delovna skupina za promet, Delovna skupina za svetovno dediščino UNESCO, Platforma za naravne nesreče, Platforma za ekološko mrežo, Ad hoc ekspertna skupina za pripravo Poročila o stanju Alp, Platforma za upravljanje voda v Alpah, Platforma »Veliki plenilci« in Delovna skupina »Demografija in zaposlovanje«.

Določbe Alpske konvencije in njenih izvedbenih protokolov so smiselno vnesene v slovenski pravni red po posameznih področjih in se izvajajo v okviru dejavnosti prostorskega načrtovanja, urejanja prostora, ohranjanja narave, varstva okolja, upravljanja voda, kmetijstva in gozdarstva, prometa, turizma, idr.

PROTOKOLI ALPSKE KONVENCije IN DRUGI DOKUMENTI

Protokoli so tako kot konvencija pravno zavezujoči in vsebujejo ukrepe za izvajanje načel, oblikovanih v Okvirni konvenciji, in tako opredeljujejo konkretne ukrepe za varstvo in trajnostni razvoj Alp na ključnih področjih delovanja družbe in urejanja prostora. Celotno besedilo je na voljo na spletnem naslovu www.alpconv.org/home/index_sl, na tem mestu pa protokole na kratko povzemamo.

Protokol UREJANJE PROSTORA IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

Cilji urejanja prostora in trajnostnega razvoja v Alpah:

- a) priznavanje posebnih zahtev alpskega prostora v okviru nacionalne in evropske politike;
- b) prilagajanje rabe prostora ekološkim ciljem in zahtevam;
- c) varčna in za okolje sprejemljiva raba virov in prostora;
- č) priznavanje posebnih interesov alpskega prebivalstva s prizadevanji za trajno zagotavljanje podlage za njihov razvoj;
- d) pospeševanje gospodarskega razvoja ob hkratnem uravnoteženem demografskem razvoju v alpskem prostoru;
- e) ohranjanje regionalnih identitet in kulturnih posebnosti;
- f) pospeševanje enakih razvojnih možnosti za tamkajšnje prebivalstvo na družbenem, kulturnem in gospodarskem področju ob upoštevanju pristojnosti teritorialnih skupnosti;
- g) upoštevanje naravnih omejitev, storitev splošnega pomena, omejitev rabe virov in cen za rabo teh virov, ki ustrezajo njihovi dejanski vrednosti.

Finančni in dopolnilni ukrepi (12. člen) obsegajo določila o preučitvi možnosti v državah pogodbenicah za podporo trajnostnemu razvoju alpskega prostora z ukrepi gospodarske in finančne politike; upoštevanju nadomestil med teritorialnimi skupnostmi na ustrezni ravni; preusmeritvi politik na tradicionalnih področjih in smiselni uporabi obstoječih sredstev pomoči; ter podpori čezmejnemu projektom.

V skladu s protokolom je dolžnost pogodbenic, da pri obstoječih in prihodnjih ukrepih gospodarske in finančne politike dajo prednost ukrepom, sprejemljivim za varstvo okolja in cilje trajnostnega razvoja. Pogodbenice lahko poleg navedenih ukrepov sprejmejo tudi dopolnilne.

Protokol VARSTVO NARAVE IN UREJANJE KRAJINE

Protokol določa mednarodna pravila za varovanje, urejanje in po potrebi obnavljanje narave in krajine pri izvajanju Alpske konvencije in ob upoštevanju interesov lokalnega prebivalstva. Namen je trajno zagotoviti nemoteno delovanje ekosistemov; ohranjanje krajinskih prvin in prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst, vključno z njihovim naravnim življenjskim prostorom; regeneracijsko in trajnostno produkcijsko sposobnost naravnih dobrin; raznovrstnost, posebnost in lepoto naravne in kulturne krajine v njeni celovitosti ter spodbuditi za to potrebno sodelovanje med pogodbenicami. Pri tem protokol izpostavlja predvsem trajnostno načrtovanje prostora ob izvedeni inventarizaciji. Spodbuja ustanavljanje zavarovanih območij, kot nadgradnjo pa izpostavlja samolikovanje ekoloških omrežij. Pomembni so tudi zaščita vrst in biotopov, ohranjanje samoniklih vrst ter preprečevanje vnosa neavtohtonih vrst ob upoštevanju posebnih izjem.

Protokol HRIBOVSKO KMETIJSTVO

Protokol določa ukrepe na mednarodni ravni za ohranjanje in spodbujanje hribovskega kmetijstva, primernega posameznim območjem in sprejemljivega za okolje, s tem, da se trajno priznava in zagotavlja bistveni prispevek, ki ga ima kmetijstvo za ohranjanje poseljenosti in trajnostnih gospodarskih dejavnosti – zlasti s proizvodnjo značilnih kakovostnih pridelkov, za varstvo naravnega življenjskega okolja, preprečevanje naravnih nesreč, ohranitev lepot in rekreacijskih vrednot naravne in kulturne krajine ter za kulturo v alpskem prostoru.

Pogodbenice si po tem protokolu prizadevajo za raznovrstnost ukrepov kmetijske politike na vseh ravneh glede na različne krajevne razmere in za pospeševanje hribovskega kmetijstva z upoštevanjem težjih naravnih razmer. Prav tako daje protokol poudarek sonaravnim metodam kmetovanja ter izboljšanju življenjskih in delovnih razmer. Zlasti je treba podpirati kmetije, ki zagotavljajo minimalno kmetijsko dejavnost v ekstremnih legah.

Protokol GORSKI GOZD

Cilj tega protokola je ohranjanje in po potrebi razvoj, razširitev in izboljšanje stabilnosti gorskega gozda kot sonaravnega življenjskega prostora. Temeljni pogoj za izpolnjevanje funkcij, navedenih v preambuli, je negovalno, sonaravno in trajnostno gospodarjenje z gorskim gozdom. Pogodbenice se še posebej zavezujejo, da bodo skrbele za naravno pomlajevanje gozdov, da bodo zagotavljale dobro strukturirano stopničasto zgradbo sestojev z drevesnimi vrstami, primernimi rastišči, uporabo semen in sadik samoniklih gozdnih vrst, da bodo z neškodljivimi načini sečnje in spravila lesa preprečevale erozijo in zbitje tal. Izvajanje gospodarske rabe gozdov mora biti vir zaslužka za lokalno prebivalstvo. Protokol priznava pomen ohranjanja varovalnih funkcij gozda, pri čemer posebej izpostavlja pomen ekološke in socialne funkcije gorskega gozda. Zavzema se za ustrezna nadomestila, kadar je raba gozda okrnjena zaradi posebnega gospodarjenja z njim.

Protokol TURIZEM

Cilj tega protokola je prispevati k trajnostnemu razvoju alpskega prostora s tako turistično dejavnostjo, ki je sprejemljiva za alpsko okolje. Protokol podaja posebne ukrepe in priporočila, ki upoštevajo interese tamkajšnjega prebivalstva in turistov.

Za Alпам prijazen turizem je pomembno uravnavanje ponudbe in usmeritev, pri čemer ima visoka kakovost prednost pred množičnostjo. Smučarska infrastruktura se mora širiti premišljeno, tudi z demontažo odsluženih naprav, enako pazljivo je treba uporabljati sisteme za umetno zasneževanje. Pogodbenice podpirajo dostopnost turističnih območij z javnim prometom ter spodbujajo omejevanje motornega prometa v turističnih središčih.

Protokol ENERGIJA

Pogodbenice se zavezujejo, da bodo na območju izvajanja Alpske konvencije ustvarjale okvirne pogoje in sprejemale konkretne ukrepe za varčevanje z energijo, za njeno proizvodnjo, prenos, distribucijo in rabo v skladu z obremenitvami, ki so sprejemljive za alpski prostor. Na

ta način bodo pomembno prispevale k ohranjanju prebivalstva ter varstvu okolja, virov in podnebja. Med posebnimi ukrepi protokol izpostavlja predvsem varčevanje in varčno rabo energije, pomembna pa je tudi prednostna raba obnovljivih virov energije pod pogoji, ki ne povzročajo novih okoljskih bremen. Trajnostna proizvodnja in raba energije v alpskem svetu sta ključna elementa uspešnega boja proti podnebnim spremembam.

Protokol VARSTVO TAL

Protokol je namenjen varstvu tal, ki jih je treba ohraniti trajnostno učinkovita. Zlasti ekološke funkcije tal je treba dolgoročno kakovostno in količinsko zavarovati in ohraniti kot bistveni sestavni del naravnega ravnovesja. Podpirati je treba obnovo razvrednotenih tal. Ukrepi, ki jih je treba sprejeti, so zlasti usmerjeni v kraju primerno rabo tal, varčno ravnanje z zemljišči, preprečevanje erozije in negativnih sprememb v strukturi tal ter zmanjševanje vnašanja snovi v tla, ki jih obremenjujejo, na najmanjšo možno mero. Zlasti je treba ohranjati in podpirati za alpski prostor tipično raznolikost tal. Protokol izpostavlja probleme varovanja mokrišč in erozijskih žarišč ter usmerja pašništvo, da tal ne obremenjuje čezmerno.

Protokol PROMET

Ta protokol zavezuje pogodbenice k trajnostni prometni politiki, ki zmanjšuje obremenitve in tveganja na področju znotrajalpskega in čezalpskega prometa na mero, ki je sprejemljiva za ljudi, živali in rastline ter njihove življenjske prostore. To naj bi dosegli med drugim z večjo preusmeritvijo prometa, zlasti tovornega, na železnico, predvsem z vzpostavitvijo primernih infrastruktur in trgu prilagojenih spodbud. K trajnostnemu razvoju življenjskega in gospodarskega prostora, kot osnovi za alpsko prebivalstvo, prispeva tudi med pogodbenicami usklajena prometna politika, ki vključuje vse nosilce prometa. S tem prispeva k zmanjševanju in kolikor je mogoče preprečevanju vplivov prometa, ki ogrožajo vlogo in vire alpskega prostora ali pa varstvo njegovih kulturnih dobrin in krajin. Znotrajalpski in čezalpski promet se zagotavlja s povečanjem uspešnosti in učinkovitosti prometnih sistemov in s spodbujanjem okolju in virom prijaznih nosilcev prometa ob ekonomsko sprejemljivih stroških ter pravičnih konkurenčnih pogojih med posameznimi nosilci prometa. Protokol spodbuja pogodbenice

k uporabi javnih prometnih sistemov, omejuje gradnjo novih čezalpskih cestnih koridorjev, novih letališč in rekonstrukcije obstoječih.

Alpska konvencija vsebuje še dva tehnična protokola, to sta **Protokol h Konvenciji o varstvu Alp o reševanju sporov** in **Protokol Kneževine Monako h Konvenciji o varstvu Alp**.

Poleg omenjenih protokolov sta bili novembra 2006 sprejeti tudi dve **ministrski deklaraciji: Deklaracija o prebivalstvu in kulturi** ter **Deklaracija o podnebnih spremembah**.

DEKLARACIJA O PREBIVALSTVU IN KULTURI

Deklaracija o prebivalstvu in kulturi poskuša nadomestiti istoimenski protokol, ki ga je Alpska konvencija predvidevala, vendar do zdaj še ni bil sprejet. Deklaracija, ki ni pravno zavezujoč dokument, ampak priporočilo, izpostavlja pet vsebinskih sklopov: zavest o pripadnosti skupnosti in identiteto, kulturno raznolikost, življenjski prostor, kakovost življenja in enake možnosti, gospodarski prostor ter vlogo mest in podeželja. Deklaracija spodbuja kulturno in demografsko heterogenost alpskega prostora, ohranja multikulturnost in jezikovno različnost, zavedajoč se, da je ravno človek oblikoval alpsko pokrajino v mozaik kulturne, tehnične in naravne dediščine.

DEKLARACIJA O PODNEBNIH SPREMEMBAH

Podnebne spremembe, ki gorstva ogrožajo bolj kot ravninske predele, so resna grožnja Alpam; tega konvencija v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja ni zaznala. V Deklaraciji o podnebnih spremembah, ki opredeljuje dejavnosti v Alpah ob upoštevanju podnebnih sprememb, so določene dejavnosti, predvsem pa način njihovega izvajanja, da Alpe preidejo na prilagajanje podnebnim spremembam ter k zmanjševanju izpustov toplogrednih plinov.

Deklaracija posveča veliko pozornost **preprečevanju** nadaljnega povečevanja podnebnih sprememb z ustreznimi ukrepi za zmanjševanje izpustov in absorpcije toplogrednih plinov, še zlasti iz izboljšanjem energijske učinkovitosti in z rabo obstoječih možnosti varčevanja z energijo, z večjo snovno rabo domačih obnovljivih surovin (na primer lesa) in z večjo rabo obnovljivih virov energije v alpskem prostoru, s spodbujanjem energijsko učinkovite gradnje in obnove stavb z namenom varčevanja z energijo, z okolju prijaznim načrtovanjem prometa, poselitve in krajine, z ukrepi za spodbujanje okolju prijaznega razvoja cestnega prometa, s spodbujanjem metod kmetijske pridelave, ki povzročajo malo toplogrednih plinov, vključno z ekološkim kmetijstvom, ter s spodbujanjem trajnostnega gospodarjenja z gozdovi.

Hkrati pa se deklaracija usmerja v prilagajanje vplivom podnebnih sprememb z oblikovanjem konkretnih prilagoditvenih strategij za vključevanje prilagoditvenih ukrepov v sektorske politike, z zagotavljanjem organizacijskih, zakonskih in ustreznih proračunskih okvirnih pogojev, z izvajanjem novih ali intenziviranjem aktualnih ukrepov, z oblikovanjem okoljske zavesti in s sistematičnim raziskovanjem. Pomembna je hitra izdelava predlogov za ustrezne dodatne trajnostne ukrepe v še posebej prizadetih gospodarskih panogah, kot so kmetijstvo, gozdarstvo, turizem in promet. Za izvajanje deklaracije so pogodbenice sprejele Akcijski načrt za podnebje v Alpah, ki vsebuje konkretne dejavnosti in ukrepe za preprečevanje in prilagajanje podnebnim spremembam.

OBLIKE SODELOVANJA V ALPAH NA LOKALNI IN REGIONALNI RAVNI

Priprava Alpske konvencije ter politična koordinacija njenega sprejemanja sta trajali več kot desetletje, a obilica vloženega dela ne bi imela učinka, če bi usmeritve ostale samo na ravni ministrstev držav, daleč od lokalnih struktur. Na lokalni ravni se mnoge sprejete državne politike pogosto ne zaznajo ali pa je njihov sinergični vpliv manjši od pričakovanega oziroma želenega. Varovanje alpskega prostora pa, tako kot trajnostni razvoj nasploh, poteka na lokalni ravni in se tam tudi najhitreje uresniči. Zato so se kmalu po ratifikaciji konvencije, deloma pa tudi že prej, pojavile številne pobude promocije in izvajanja Alpske konvencije na lokalni ravni. Številne obstoječe lokalne pobude o trajnostnem razvoju pa so z ratifikacijo Alpske konvencije pridobile nov zagon, novo potrditev in širši okvir delovanja. Začele so se krepiti mreže, katerih cilj je krepiti lokalno identiteto, zagotavljati pogoje trajnostnega razvoja, izmenjavo izkušenj, sodelovanje na razpisih za skupne projekte, vključevanje širokega kroga javnosti k skupnim prizadevanjem trajnostnega razvoja in ohranjanja alpske identitete. Opisane so najpomembnejše oblike sodelovanja v Alpah, ki promovirajo Alpsko konvencijo in delujejo na lokalni ali regionalni ravni.

Omrežje občin »Povezanost v Alpah«

Spletna stran: www.povezanostvalpah.org/sl

Omrežje občin »Povezanost v Alpah« je največja mreža lokalnih skupnosti v Alpah, ki v svojih načelih delovanja uresničuje Alpsko konvencijo na lokalni ravni. Omrežje temelji na prepričanju, da mora Alpska konvencija postati konkretna in ljudem dostopna. To pa je lahko le na lokalni ravni, torej na ravni alpskih občin. Iz pilotnega projekta CIPRE, Inštituta za raziskovanje Alp in 30 občin, je od ustanovitve leta 1997 do danes nastalo mednarodno omrežje s članicami vseh alpskih držav; v to omrežje je bilo v letu 2009 vključenih že 272 občin. Ponosni smo lahko, da je bilo omrežje občin »Povezanost v Alpah« ustanovljeno prav v Sloveniji, in sicer v Bovcu. Cilji omrežja občin »Povezanost v Alpah« so varstvo in krepitev Alp, zagotavljanje trajnostnega razvoja v Alpah skupaj z njihovimi prebivalci, ustvarjanje ravnotežja med gospodarskim razvojem in zaščito narave, sodelovanje in izmenjava izkušenj ter izvajanje Alpske konvencije.

Občine v omrežju delujejo na podlagi desetih načel:²

- želijo biti zgled trajnostnega razvoja v Alpah;
- sodelovanje in izmenjava izkušenj sta ključnega pomena;
- izvajanje zglednih projektov z ekološkimi, socialno-ekonomskimi in političnimi inovacijami, ki so učinkoviti tudi zunaj občin;
- sodelovanje zainteresiranega prebivalstva pri lokalnih procesih odločanja, načrtovanja ter uresničevanja občinske politike v največji možni meri;
- zavzemanje za ohranjanje in nadaljnji razvoj narave, krajine in kulture v Alpah;
- zavzemanje za trajnostni gospodarski razvoj in spodbujanje verige proizvodov in storitev, ki temeljijo na lokalnih virih;
- ohranjanje in izboljševanje kakovosti življenja v občinah, tako da se pri storitvah javnega interesa postavljajo nova merila tudi glede enakosti med spoloma;
- zavzemanje za inovativne rešitve za zmanjšanje hitrorastočega motoriziranega individualnega in tovrnega prometa;
- svetovne podnebne spremembe so velik izziv za prihodnost zlasti gorskih območij;
- dinamika in kakovost pri vseh dejavnostih imata zelo pomembno mesto, ki jo je mogoče preverjati.

Za občine v omrežju so bili razviti tudi finančni programi, ki podpirajo projekte trajnostnega razvoja na lokalni ravni, kot na primer Dynalp1, Dynalp2 in dynAlp-Climate. Omrežje sodeluje tudi z občinami drugih gorskih območij, na primer z zvezo Srednjeazijskih gorskih občin AGOCA. Tudi ta mreža ima podobne cilje delovanja. Ustanovljena je bila leta 2003 in trenutno pokriva občine držav Tadžikistan, Kazahstan in Kirgizistan.

2. Omrežje občin Povezanost v Alpah. 2010.

URL: http://www.alpenallianz.org/sl/o-povezanost-v-alpah/?set_language=sl, citirano 14. januarja 2011.

V več kot desetletju delovanja je omrežje postalo prepoznavna skupina občin, ki skupaj uresničujejo idejo Alpske konvencije s povsem konkretnimi projekti na lokalni ravni. Na ta način skrbijo, da bodo Alpe ostale poseljene, alpska pokrajina pa ohranjena tudi za prihodnje generacije. V Sloveniji v omrežju sodelujejo občine Bohinj, Bovec, Kamnik in Kranjska Gora. S sredstvi, ki so jih pridobili v okviru programov Dynalp1, so v Kranjski Gori pripravili načrt umirjanja prometa v dolini Vrata, občine Bovec, Bohinj in Kranjska Gora pa so v programu Dynalp2 pripravile načrt urejanja in umirjanja prometa za Julijske Alpe.

Alpsko mesto leta

Spletna stran: www.cipra.org/sl/netzwerke/alpsko-mesto-leta-2

Alpska mesta so, ne glede na tradicionalno podobo Alp, ki je podeželska, gibalo življenja v Alpah. Če želijo Alpe v celoti postati ogljično nevtralna regija, morajo na to pot stopiti tudi alpska mesta. Kako delovanje mesta preusmeriti na manjšo porabo energije in kako dolgoročno doseči energetska nevtralnost, so izzivi za alpska mesta. V iskanju trajnostnih rešitev so se mesta v Alpah začela povezovati v združenje Alpsko mesto leta, njegovi člani pa se zavzemajo za uresničevanje Alpske konvencije. Vsako leto je eno teh mest izbrano za Alpsko mesto leta. Naslov podeli mednarodna žirija, ki jo morajo kandidati prepričati, da njihova mestna politika uresničuje Alpsko konvencijo. V letu 2011 ta naslov pripada slovenskemu mestu Idrija, ki se je odločilo za razvoj mesta s poudarkom na **ohranjanju naravne in kulturne dediščine**, zato se bo osredotočilo na projekte geoparka in krajinskega parka ter strategije trajnostnega razvoja občine in zaščite naravne in kulturne dediščine območja. Idrija je pripravila tudi strategijo trajnostnega razvoja do leta 2020, v nastajanju pa je lokalni energetski koncept, ki temelji na zmanjševanju izpustov ogljikovega dioksida. Zelo pomemben je tudi načrt zmanjševanja svetlobnega onesnaževanja, ki bo zagotovil, da bo svetlobno obremenjevanje okolja v dovoljenih okvirih. Idrija je primer inovativnega pristopa k uporabi lokalnih potencialov za razvoj območja.

Biseri v Alpah

Spletna stran: www.alpine-pearls.com/home.php

Biseri v Alpah je združenje turističnih krajev, ki so si kot primerjalno prednost na področju turistične ponudbe izbrali 'mehko mobilnost'. Torej svojim gostom zagotavljajo mobilnost na trajnostni način. To združenje vidi v načelih trajnostnega razvoja na področju prometa veliko primerjalno prednost za turistično dejavnost. Alpska konvencija s protokoloma Promet in Turizem ter Akcijski načrt za podnebje v Alpah prinašajo usmeritve, s pomočjo katerih lahko vsak kraj razvije sebi primeren koncept mehke mobilnosti.

Danes je v združenju že 22 krajev: dva iz Nemčije, trije iz Francije, deset iz Italije, štiri iz

Avstrije, dva iz Švice ter eden iz Slovenije. Ponudba članov združenja med drugim vključuje:³

- vse informacije o mobilnosti pred začetkom počitniškega potovanja;
- prihod na cilj s sredstvi mehke mobilnosti, rezervacija vozovnic, sedežev in spalnikov;
- udobno potovanje z avtobusom ali vlakom brez prometnih zastojev;
- organiziran prevoz z železniške postaje skupaj s prtljago;
- območja brez avtomobila v mestih, stranske doline brez avtomobilov;
- ugodnosti Alpskih biserov za počitnice z uporabo mehke mobilnosti (na primer kolo, električno vozilo, mestni in primestni avtobusi, idr.);
- ponudbo tipičnih regionalnih proizvodov, hrane, idr.

Slovenski član združenja je Občina Bled, ki počasi prepoznavna koristi mehke mobilnosti kot turistične prednosti. Med prvimi v Sloveniji so dobili polnilnico za električna vozila, mehko mobilnost pa nameravajo v prihodnje podpirati tudi med hotelirji.

Združenje Biseri v Alpah je dober primer lokalne pobude, ki se je pojavila na podlagi ciljev in usmeritev Alpske konvencije in jo zdaj njeni člani tudi uresničujejo v lokalnem okolju.

Club Arc Alpin

Spletna stran: www.club-arc-alpin.eu/

Club Arc Alpin je združenje držav alpskega loka, ustanovljeno leta 1995, ki zastopa skupne interese držav na področju alpinizma, varstva narave in kulture alpskih dežel ter ciljev Alpske konvencije. Gre za združenje za specifično dejavnost, ki ima v Alpah tako rekoč izvorno pravico in se loteva problemov, povezanih z razvojem alpinizma in gorništvu, kot tudi problemov, ki jih te in nekatere druge športne dejavnosti v Alpah povzročajo. Združenje ni aktivno na ravni izvedbenih projektov in ima še velik ustvarjalni potencial, vseeno pa predstavlja skupino, katere strokovna stališča lahko pomagajo osvetliti marsikatero lokalno dilemo v luči trajnostnega razvoja Alp, kot so na primer stališče o vetrnih elektrarnah v Alpah, stališče o motornem prometu zunaj cest v Alpah, stališče o podnebnih spremembah v Alpah v obliki Podnebne strategije in podnebnih ukrepov, idr. Slovenski član mreže je Planinska zveza Slovenije.

Alparc

Spletna stran: si.alparc.org/

Alparc je neformalna mreža zavarovanih območij narave vseh kategorij v Alpah, od leta 1995 pa omogoča številne izmenjave znanja, tehnik in metod upravljanja narave med zavarovanimi območji v Alpah. Danes združuje več kot 800 zavarovanih območij v Alpah, v sodelovanju s CIPRO pa si prizadeva uresničevati cilje Alpske konvencije na področju

3. Hiess, H., 2010. Promet in podnebne spremembe. Osnovni tematski dokument CIPRE. 2010 CIPRA International. 2010. 33 str.

upravljanja zavarovanih območij. Osnovni cilji mreže so spodbujanje izmenjave izkušenj in znanja med upravitelji alpskih zavarovanih območij, vzpostavitev ekološke mreže, kjer gre za oblikovanje sklenjenega prostora zavarovanih območij v Alpah, ekološko povezanost alpskih ekosistemov ter oblikovanje komunikacijske mreže, ki bo obveščala in ozaveščala lokalno prebivalstvo o pomenu naravne in kulturne dediščine v Alpah.⁴ Iz Slovenije je v omrežje vključen Triglavski narodni park.

NENA – Network Enterprise Alps

Spletna stran: www.cipra.org/sl/netzwerke/nena

Skupaj z devetimi partnerji iz vseh alpskih držav si je CIPRA v okviru projekta NENA zastavila cilj, da bo vzpostavila vsealpsko mrežo malih in srednje velikih podjetij in s tem podprla podjetja, katerih dejavnost je usmerjena v trajnostni razvoj. Projekt NENA pomeni začetek poglobljenega sodelovanja z gospodarstvom. Projekt NENA se osredotoča na dva ključna vsebinska sklopa, in sicer na področje obnovljivih virov s poudarkom na oplemenitvi lesnopredelovalne verige, proizvodnjo energije iz obnovljivih virov energije in varčevanje z energijo pri gradnji pasivnih hiš ter na področje inovacij in tehnologije s poudarkom na upravljanju inovacij, nadaljnjem izobraževanju, procesnem optimiranju, certificiranju in upravljanju presečnih področij.⁵ V Sloveniji ima izkušnje z omrežjem Posoški razvojni center, ki je s sodelovanjem z omrežjem pripravil študijo izvedljivosti za daljinsko ogrevanje in se vključil v projekte, povezane s promocijo trajnostne energetike, kot je na primer uporaba biomase. Rezultat delovanja omrežja je tudi projekt v okviru programa Interreg Alpine Space z naslovom Enerbuild, ki se ukvarja z energetske učinkovitostjo v gradbenem sektorju. Tudi v tem projektu sodeluje Posoški razvojni center.

WWF – program za Alpe

Spletna stran: www.wwf.ch/de/derwwf/themen/alpen/index.cfm

Namen Programa za Alpe, ki ga izvaja Svetovni sklad za varstvo narave (WWF), je ohraniti biotsko raznovrstnost alpskega prostora. Ena od akcij v okviru programa je bila izdelava karte tako imenovanih prednostnih območij biotske raznovrstnosti v Alpah, pri kateri so organizacije WWF, ALPARC, CIPRA in ISCAR določile območja, ki jih je treba varovati zaradi izredne biotske raznovrstnosti. Julija 2007 so omenjeni štirje partnerji začeli projekt vzpostavljanja ekoloških koridorjev v Alpah, ki naj bi pripomogli k povezavi habitatov in k ohranjanju biotske raznovrstnosti.⁶ Odmevna je bila tudi akcija »The Wall«, s katero so WWF, CIPRA, Alparc in ISCAR opozorili, da z infrastrukturo, kot so na primer avtoceste, prekinjamo pomembne habitate številnim živalim. Obstaja pa še velik potencial sodelovanja v okviru dejavnosti WWF, a Slovenija za zdaj še nima nacionalnega odbora WWF.

4. Alparc, 2011. URL: <http://si.alparc.org/>, citirano 14. januarja 2011.

5. CIPRA, 2011. URL: <http://www.cipra.org/sl/netzwerke/>, citirano 14. januarja 2011.

6. CIPRA, 2011. URL: <http://www.cipra.org/sl/netzwerke/>, citirano 14. januarja 2011.

Mednarodni znanstveni odbor za raziskovanje Alp ISCAR

Spletna stran: www.alpinestudies.ch/iscar-alpineresearch.org

Cilj organizacije ISCAR je spodbujati vsealpsko in interdisciplinarno sodelovanje na področju raziskovanja Alp kot tudi prenos rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela v prakso. ISCAR se pri tem loteva zlasti raziskovalnih interesov Alpske konvencije, svetuje organom Alpske konvencije in ima na sejah Alpske konference status uradnega opazovalca. Slovenski partner v združenju je Slovenska akademija znanosti in umetnosti.⁷

Delovanje v mrežah, pa najsi gre za občine, mesta, zavarovana območja, podjetja ali znanstvenike, povečuje prepoznavnost Alpske konvencije na lokalni in regionalni ravni. Povečuje tudi možnosti sodelovanja in skupnega zastopanja interesov na ravni regij, države in tudi Evropske unije. Da je povezovalno nujno, dokazuje tudi dejstvo, da je Alpsko konvencijo podpisala tudi Evropska unija, ki v nadaljnjem procesu vključevanja potrebuje enotnega sogovornika, ki zastopa interese alpskih držav. Tovrstno sodelovanje krepi tudi identiteto skupnega alpskega prostora, ki se odraža tudi s simboliko, obujanjem starih običajev ter njihovim prikazovanjem v kulturne in turistične namene.

Program Alpski prostor – Alpine Space Programme

Spletna stran: www.alpine-space.eu/, www.cilj3.mop.gov.si/

Program evropskega teritorialnega sodelovanja za območje Alp podpira projekte transnacionalnega sodelovanja, ki spodbujajo prostorski razvoj in teritorialno kohezijo območja. Cilj programa je povečanje konkurenčnosti in atraktivnosti območja sodelovanja, ki obsega ožje gorsko območje skupaj s sosednjimi hribovji in nižinami, programsko območje pa vključuje tudi dele obal Sredozemskega morja. Območje sodelovanja skupaj obsega okoli 450.000 km², na njem pa prebiva okoli 70 milijonov ljudi.⁸

ALPSKA KONVENCIJA KOT PREDNOST IN NE OMEJITEV

Vsak poseg v okolje ali prostor ne vodi nujno v netrajnostni razvoj. Po drugi strani pa vsaka usmeritev ni omejitev, je le potrebna prilagoditev dejavnosti glede na prostorske in okoljske danosti in nosilnosti. Razvoja brez novih oblik dejavnosti ni, številne dejavnosti pa zahtevajo prostor. Pomembno je, da so posegi premišljeni in omejeni na optimalno rabo. Tudi obnovljena gorska cesta, ki pomaga ohranjati poletno delo in življenje na planini ter omogoča lažji dostop upravljavcem planine, je lahko primer dobre prakse. Le prometni režim

7. CIPRA, 2011. URL: <http://www.cipra.org/sl/netzwerke/>, citirano 14. januarja 2011.

8. MOP, Cilj 3, 2011. URL: <http://www.cilj3.mop.gov.si/>, citirano 18. 1. 2011.

na njej mora biti namenjen izključno trajnostnemu kmetijstvu na planini in ne povečanemu motoriziranemu obisku gora. Tudi snežne sani niso nujno zlo, če se z njimi oskrbuje koča v kateri od alpskih dolin (na primer planinski dom v Tamarju), prej pa sta bila zato potrebna dostop s terenskim vozilom in zahtevno vzdrževanje ceste v zimskem času.

Zimski turizem s smučanjem in drugimi zimskimi športi se lahko izvaja na še sprejemljiv način, če proge gradimo in vzdržujemo v skladu z usmeritvami (ustrezna zaščita vegetacije, negovanje gozdnih robov, urejeno odvodnjavanje s smučišč, lovilci olj in maziv z žičniških naprav, prepovedana uporaba kemičnih sredstev za pridelavo umetnega snega, nadzor nad porabo vode pri proizvodnji umetnega snega, itn.). Zimski turizem lahko namreč prispeva k ohranjanju delovnih mest za domačine, zato je treba pri odločitvah o dejavnosti v gorskem svetu pretehtati tudi, kakšne koristi ima za ohranitev vitalnosti lokalne skupnosti.

Tudi kmetovanje, vse tja do gorskih pašnikov, je v alpskem svetu nujno potrebno. Obdelava tal sicer ne sme biti zelo intenzivna, saj tega ne dopuščata niti konfiguracija terena in nagib, tudi vnosi gnojil in pesticidov so omejeni, pogosto celo prepovedani, toda kmetijstvo v Alpah dobiva novo prepoznavnost in vlogo s pridelovanjem domače, ekološko pridelane hrane, ki dosega višjo ceno od konvencionalno pridelane hrane. Vas Čadrg na Tolminskem je to priložnost prepoznala že pred nekaj leti in je lep zgled drugim. Slovenija ima velike težave pri samooskrbi s hrano, in številna hribovita območja, ki so dajala nekoč kmečki kruh, so danes poraščena z gozdom. Prepoznati bi bilo treba priložnosti, ki jih omogoča pridelava biološko polnovredne domače hrane za lastno oskrbo ter oskrbo bližnjih naselij. Na ta način bi vzpostavili bolj kakovostno sodelovanje med kmeti in meščani ter spodbudili razumevanje, zakaj je treba ohranjati kmetijska zemljišča, izognili pa bi se tudi energetsko potratnim prevozom hrane iz oddaljenih krajev, kar zahteva dolge ure skladiščenja v hladilnicah in tovornjakih.

Poleg tega kmetijstvo v Alpah kot svoj stranski proizvod ustvarja kulturno krajino, ki je pomembna za turizem in za ohranjanje biotske raznovrstnosti. Tudi v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije je za hribovita območja, kamor sodi celoten alpski svet, navedeno, da se spodbujajo ekološko naravnani turizem, ekološki način kmetovanja in uporaba obnovljivih virov energije, za kar je na teh območjih praviloma več možnosti, ter da se zagotavlja podpora gorskim in hribovskim skupnostim.

Tudi gozdarstvo ima v slovenskem alpskem svetu pomembno vlogo, protokol Alpske konvencije Gorski gozd pa še dodatno usmerja k trajnostni rabi gozdov v Alpah. Kar 72 odstotkov ozemlja veljavnosti Alpske konvencije v Sloveniji je gozdnatega ali so njegova tla kako drugače poraščena, kar daje pomembnosti gorskega gozda v Sloveniji še posebno težo. Slovenska gozdarska šola izvaja trajnostno prebiralno sečnjo že desetletja, prav tako pa nam stanje naših gozdov zavidajo številne države. Ko bomo posekan les znali uporabiti za kakovostno predelavo lesa in vgradnjo v domači regiji ter dosegli njegovo prodajo z

visoko dodano vrednostjo, bo storjen velik korak k varovanju Alp, saj bomo tako pomembno zmanjšali ogljični odtis pri gradnji in prevozu gradbenega materiala. Pogosto je raba lesa v Alpah omejena na ogrevanje na drva, sekance ali pelete, a najdlje »greje« les, ki je vgrajen kot izolacijski material, in opravlja svojo funkcijo več desetletij.

Alpska pokrajina bo ostala poseljena, živa in ohranjena, če nam uspe zagotoviti, da se ljudje iz nje ne bodo odseljevali, ampak bodo služili kruh v domači regiji. Zato je treba podpirati vlaganje v trajnostno kmetijstvo in trajnostni turizem ter domačo obrt in predelavo lesa ali katerih drugih surovin. Deklaracija o prebivalstvu in kulturi v okviru Alpske konvencije se jasno zavzema za ohranitev vitalnosti alpskega prebivalstva, z vzpostavljenimi strukturami za odločanje in lokalnimi viri kot osnovo za življenje v Alpah. Dolge dnevne migracije na delo v oddaljena območja na robu Alp nikakor niso rešitev, ne z vidika prometnih obremenitev ne z vidika ohranjanja vitalnosti Alp, saj dnevni migrant pogosto izgubi stik z domačim okoljem, obstaja pa tudi velika verjetnost, da se bo kmalu odselil in postal le še občasni obiskovalec alpskega sveta, kot lastnik počitniške hiše.

Prav tako za alpski svet niso rešitev novi avtocestni koridorji, ki že desetletja niso več znanilec razvoja v Alpah, ampak le nosilec rek pločevine osebnih in tovornih vozil v Alpe in skozi njih. Ti koridorji so velik vir onesnaževanja zraka in vode pa tudi vir hrupa. Vsaka nova prometna infrastruktura mora biti zelo premišljena ter ustrezno dimenzionirana, prav tako pa mora prispevati k trajnostnemu razvoju lokalnega območja. Železnice so danes na preizkušnji. Medtem ko v Švici gradijo večdesetkilometrski predore, v Sloveniji ne prepoznamo pomembnosti Bohinjske železnice in zanemarjamo ta način prevoza tudi drugje. Slovenski alpski prostor je po drugi svetovni vojni najprej izgubil progo Jesenice–Trbiž, nato pa še progo Velenje–Dravograd. Primer oživitve železnice iz doline Vinschgau na Južnem Tirolskem nam dokazuje, da ima železnica v Alpah velik in marsikje neizkoriščen potencial.

IZVAJANJE ALPSKE KONVENCIJE V SLOVENIJI

**Primeri dobre prakse iz
lokalnega okolja**

Področje PROMET

Naslov projekta: UMIRJANJE PROMETA V JULIJSKIH ALPAH

Koordinator projekta: Občina Kranjska Gora

Območje izvajanja: občine Bovec, Bohinj in Kranjska Gora

Kontakt: cerne@kranjska-gora.si

Telefon: 04 580 98 12

Spletna stran: www.kranjska-gora.si

Občine Bovec, Bohinj in Kranjska Gora ležijo na območju Triglavskega narodnega parka, ki z izjemno naravno in kulturno dediščino privablja številne obiskovalce. Zaradi tega se povečuje promet v alpskih dolinah, to pa povzroča negativne obremenitve za okolje. Namen projekta je, da se občine na območju Julijskih Alp zavežejo k trajnostni mobilnosti in začnejo uresničevati model umirjanja prometa, ki pomeni zmanjšanje prometne obremenitve v občutljivih gorskih območjih ob hkratni ohranitvi obsega obiska. Te cilje nameravajo doseči z urejanjem infrastrukture, uvajanjem novih prometnih režimov, promocijo uporabe javnega potniškega prometa, hoje, kolesarjenja in drugih oblik trajnostne mobilnosti. S tem se bo povečala tudi kakovost življenja lokalnega prebivalstva in omogočil se bo razvoj kakovostnega, trajnostnega turizma. Na obravnavanem območju so bila določena tri območja z različnimi prometnimi režimi. V prvem območju je dolgoročni cilj ukinitiv individualnega turističnega motornega prometa, kratkoročno pa uvedba javnega prometa, ki bo prevzel velik delež motornega prometa v visoki turistični sezoni. Drugo območje bo prevzelo mirujoči promet in s tem razbremenilo prvo območje. Tretje območje, v katerem ne bo omejitev v prometu, pa bo namenjeno dodatnim potrebam po mirujočem prometu.

Za uspešnost projekta je **pomembno**, da je vanj ustrezno **vključeno lokalno prebivalstvo ter da so k sodelovanju povabljene tudi druge lokalne skupnosti v Sloveniji in tujini**. Vključevanje v projekt poteka interesno, glede na lokalno problematiko, vendar v sklopu celovitega in enotnega okvira. Med samim izvajanjem projekta se je izkazalo, **da sodelovanje med občinami omogoča večje možnosti sodelovanja na državni ravni**. Povečalo se je tudi zaupanje lokalnega prebivalstva, saj so ljudje spoznali, da umirjanje prometa prinaša višjo kakovost življenja in nove razvojne priložnosti in je tudi pogoj za razvoj kakovostnega, trajnostnega turizma.

Projekt je primer dobre prakse izpolnjevanja protokola Promet (7. člen), ki pravi: »V interesu trajnosti se pogodbenice zavezujejo, da bodo udeležene racionalno in varno odvijanje prometa v prometnem omrežju, ki bo čezmejno med seboj usklajeno, in ki bo

a) med seboj usklajevalo nosilce prometa, prometna sredstva in vrste prometa, kot tudi dajalo prednost intermodalnosti;

b) čim bolj izkoriščalo obstoječe prometne sisteme in infrastrukture v alpskem prostoru, med drugim z uporabo telematike, ter zaračunavalo povzročitelju eksterne stroške in stroške infrastrukture, diferencirane po obremenitvah;

c) z ukrepi urejanja prostora in s strukturnimi ukrepi vplivalo na promet v korist preusmeritve prevoznih storitev v potniškem in tovornem prometu na okolju prijaznejša prometna sredstva in dajalo prednost intermodalnim prevoznim sistemom;

d) zajelo in izkoristilo potenciala za zmanjšanje prometa.«

(Vir: Alpska konvencija – priručnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 153)

Naslov projekta: LOKALC

Nosilec projekta: Mestna občina Velenje

Območje izvajanja: Šaleška dolina

Kontakt: lokalc@velenje.si

Telefon: 080 88 09

Spletna stran: www.velenje.si

Dnevne migracije zaposlenih v urbana središča povzročajo veliko prometno obremenjenost prometne infrastrukture in mest. Gneča na cestah postaja nekaj vsakdanjega, izguba prostega časa pa se zaradi zastojev in iskanja parkirnih površin povečuje. Projekt Lokalci se ukvarja prav s to problematiko. Mestna občina Velenje je, 1. septembra 2008, omogočila prebivalcem Šaleške doline brezplačen javni prevoz iz primestnih krajev v Velenje. **Projekt poteka skladno z zastavljenimi cilji ter skladno z željami potnikov in je bil do zdaj že nekajkrat posodobljen**. Potek prog in pogostnost voženj ob posebnih priložnostih (na primer na dan spomina na mrtve) prilagajajo sprotnim zahtevam. Po mestnem jedru in okolici vozijo štiri avtobusi, ki brezplačno prevažajo potnike na zelene lokacije. Razlikujejo se le v progah in barvah linije. Za zagotovitev boljših storitev potnikom so izvedli anketo, s katero so ugotavljali zadovoljstvo uporabnikov (vključenih je bilo 60 potnikov avtobusa) in voznikov avtobusa Lokalci (vključenih je bilo pet voznikov). Anketa je poleg **velikega navdušenja nad uvedbo brezplačnega avtobusa pokazala tudi na njegovo ekološko komponento**. Ocenjeno je bilo namreč, da so se izpusti CO₂ zmanjšali za 2000 t na leto.

V obdobju od septembra 2008 do februarja 2009 se je tako po ulicah Velenja mesečno v povprečju prepeljalo 29.590 potnikov, in sicer 23.847 na rumeni in 5.743 na rdeči prog. Vsi si želijo, da Lokalci ostane brezplačen še naprej, saj je po mnenju potnikov in voznikov okolju prijazen in dobro pripravljen ekološki projekt občine. Snovalci projekta razmišljajo tudi o dolgoročnih posodobitvah tako na področju uporabljenih avtobusov kot tudi pri načrtovanju mesta, tako da bi ta projekt približali tudi ciljem podnebno-energetskega paketa Evropske unije.

Projekt predstavlja primer dobre prakse izvajanja protokola Promet (9. člen), ki pravi:

»Za trajnostno ohranitev in izboljšanje poselitvene in gospodarske strukture kot tudi rekreacijskih in pristočasnih aktivnosti v alpskem prostoru se pogodbenice zavezujejo, da bodo spodbujale vzpostavitev in razširitev uporabnikom prijaznih in okolju primernih sistemov javnega prometa.«

(Vir: Alpska konvencija – priročnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 154)

Področje VARSTVO NARAVE IN UREJANJE KRAJINE

Naslov projekta: PROGRAM OHRANJANJA BIOTSKE IN KRAJINSKE PESTROSTI NA ŠIRŠEM OBMOČJU PAŠNE PLANINE KLEK NA POKLJUKI

Nosilec projekta: Triglavski narodni park

Območje izvajanja: Občina Gorje

Kontakt: triglavski-narodni-park@tnp.gov.si

Telefon: 04 578 02 00

Spletna stran: www.tnp.gov.si

Pokljuka je visoka kraška planota, ki jo v velikem delu pokriva največja zaokrožena gozdna površina v Triglavskem narodnem parku. Zaradi krajinske pestrosti, h kateri je v preteklosti v veliki meri prispeval človek, je tudi raznovrstnost rastlinstva in živalstva na tem območju zelo velika. Osnovni namen projekta je **zagotoviti ohranjanje vrednot naravne in kulturne krajine na Pokljuki, s celostnim pristopom k upravljanju območja s sodelovanjem vseh udeležencev.**

Izvedba programa na planini Klek na Pokljuki je temeljila na partnerskem sodelovanju z lastniki zemljišč – agrarnima skupnostma Podhom in Blejska Dobrava – pri upravljanju planine Klek, na izboljšanju dela z obiskovalci Pokljuke (poudarek na šolskih skupinah) ter na nadaljevanju raziskovanja biodiverzitete v Poključki soteski.

Program dela je obsegal več različnih dejavnosti, ki prispevajo k skupnemu cilju: pripravo in izvajanje pašnega reda z rednim spremljanjem stanja, spodbujanje tradicionalnega pašništva in pomoč pri njegovem izvajanju, varstvo, ohranitev in raziskave macesnovih gozdov nad planino, arheološke raziskave, obnovo objektov na planini in ureditev informacijske točke. Botanični popis je na planini in v okoliških gozdovih zabeležil kar 298 rastlinskih vrst. Na

dveh starejših rudarsko-pastirskih stanovih na jugovzhodnem delu planine sta bila leta 2006 obnovljena ostrešje in streha. V enem stanu je sedaj urejena informacijska točka za obiskovalce. Ker Poključko planoto obiskuje vse več tujcev, so bile vse informacijske table na Poključki poti preurejene v dvojezične, slovensko-angleške. Za izboljšanje informiranja je Triglavski narodni park na novo namestil vse informacijske oznake, galerije pa je obnovil njihov dolgoletni skrbnik – Turistično društvo Gorje.

Projekt predstavlja primer dobre prakse izvajanja protokola Varstvo narave in urejanje krajine (13. in 20. člen), ki pravi:

»Pogodbenice se zavezujejo, da bodo sprejele potrebne ukrepe za trajno ohranitev naravnih in sonaravnih tipov biotopov v zadostnem obsegu ter v primerni funkcionalni prostorski porazdelitvi. Poleg tega lahko spodbujajo obnavljanje prizadetih življenjskih prostorov. Pogodbenice spodbujajo in s tesnim sodelovanjem usklajujejo raziskave in sistematično opazovanje, ki so podlaga za varstvo narave in krajine ter živalskih in rastlinskih vrst. Posebno pozornost namenjajo raziskovalnim temam, navedenim v II. dodatku.«

(Vir: Alpska konvencija – priročnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 93 in 95)

Naslov projekta: UPRAVLJANJE KRAJINSKEGA PARKA LOGARSKA DOLINA

Nosilec projekta: Logarska dolina, d.o.o.

Območje izvajanja: Občina Solčava

Kontakt: dusan.prasnikar@ksa.si

Telefon: 01 831 81 91

Spletna stran: www.ksa.si

Logarska dolina zagotovo spada med najbolj poznane slovenske vedute, kar je bil tudi eden od razlogov, da se je pritisk obiskovalcev po letu 1980 močno povečal. To je vodilo k ukrepanju. **Ključni premik je bil narejen z odločitvijo domačinov, da želijo sami upravljati svoj prostor, pri čemer jih je s podelitvijo koncesije v sklopu javno-zasebnega partnerstva podprla tudi lokalna skupnost.** S tem je bil izveden formalni okvir za začetek izvajanja trajnostnega razvoja. Ustanovljeno je bilo neprofitno podjetje Logarska dolina, d.o.o., ki združuje 14 družbenikov, med katerimi so v večini domačini, lastniki zemljišč. Podjetje od ustanovitve naprej vsa pridobljena sredstva usmerja v programe varstva narave, urejanja infrastrukture, pripravo in izvedbo programov trajnostnega gospodarskega razvoja parka in širšega območja ter je tudi nosilec tistih dejavnosti, za katere je smiselna skupna organiziranost in usklajeno delovanje znotraj parka ter zastopanje interesov in usmeritev Logarske doline navzven.

Podjetje deluje po načelu, da razvoj ne sme škodovati okolju, temveč mora temeljiti na naravnih potencialih, tradiciji in lokalnih prebivalcih. Posebno pozornost namenja ekološkemu turizmu. Težišče turistične ponudbe sestavljajo tradicionalne dejavnosti, lokalni produkti in storitve. V podjetju se zavzemajo za omejevanje prenočitvenih kapacitet v sedanjemu obsegu, ob upoštevanju dovoljenih funkcionalnih zaokrožitev in posodobitev obstoječih prenočišč. Izletniški motorni promet nameravajo postopno nadomestiti z drugimi oblikami mobilnosti, kot sta javni promet, kolesarstvo, idr. Optimalno je, da je **turistična ponudba prilagojena značilnostim zavarovanega območja**. Zato upravljavci zavarovanega območja spodbujajo razvoj prilagojene turistične ponudbe tudi v širšem zavarovanem območju in dejavno sodelujejo pri ustanavljanju regijskega parka Kamniško-Savinjske Alpe. To bi omogočilo učinkovitejše varstvo prepoznanih vrednot, večjo geografsko prepoznavnost območja in nova delovna mesta.

Projekt predstavlja med drugim primer dobre prakse izvajanja protokola Varstvo narave in urejanje krajine (20. člen), ki pravi:

»Pogodbenice zagotovijo pogoje za presojo neposrednih in posrednih učinkov, ki jih imajo na naravno ravnotežje in krajinsko podobo zasebni in javni ukrepi ter projekti, ki bi lahko bistveno ali trajno vplivali na naravo in krajino. Rezultat te presoje je treba upoštevati pri izdajanju dovoljenj za te ukrepe in projekte oziroma njihovi izvedbi. Pri tem je treba še posebej zagotoviti, da ne pride do škodljivih vplivov, ki se jim da izogniti.«

(Vir: Alpska konvencija – priročnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 92)

Področje GORSKI GOZD

Naslov projekta: GOZD IN VODA

Nosilec projekta: Zavod za gozdove Slovenije, OE Bled

Območje izvajanja: Karavanke

Kontakt: andrej.gartner@zgs.gov.si

Telefon: 04 575 03 16

Spletna stran: www.zgs.gov.si

V zadnjih desetletjih se je uveljavilo spoznanje, da je voda omejen naravni vir, s katerim je treba gospodariti trajnostno. Dve sosednji državi, Slovenija in Avstrija, z dolgo

gozdarsko tradicijo, vendar z zelo različnim načinom gospodarjenja z gozdovi, **sta v skupnem projektu analizirali stanje gozdov na obeh straneh državne meje in pripravili predlog primerljivih ukrepov za okrepitev hidrološke funkcije gozdov.**

Strokovnjaki so analizirali in primerjali gozdarsko zakonodajo in zakonodajo, ki ureja gospodarjenje z vodami. Opravljen je bil pregled zgodovine gospodarjenja z gozdovi na območju Karavank. Preverjene so bile gozdarska politika, metode gojenja gozdov ter obravnava hidrološke funkcije gozdov v gozdarstvu.

Na testnem vodozbornem območju Draga je bil s pomočjo daljinskega zaznavanja podatkov **oblikovan model za vrednotenje hidrološke vloge gozda**, ki je pokazal, kako gozd opravlja hidrološko vlogo in kaj je treba storiti, da bi jo opravljal bolje. Na podlagi pridobljenih rezultatov so bili **pripravljeni nabor potrebnih ukrepov in priporočila za krepitev hidrološke funkcije gozdov v okviru gozdarske prakse**. Izdelani so bili poenotena metoda za vrednotenje varovalne in hidrološke funkcije gozda, primerljiv geografski gozdarski informacijski sistem za potrebe gozdarskih in okoljskih služb v obeh državah ter predlog primerljivih smernic za gospodarjenje z gozdovi v podporo krepitevi njihove hidrološke in varovalne funkcije. V zborniku »GOZD in voda: rezultati projekta Interreg IIIA«, ki ga je izdal Zavod za gozdove Slovenije, so zbrani podatki o vodi v povezavi z gozdarstvom in priporočila za gospodarjenje z gozdom. Med njimi so usmeritve za krepitev hidrološke funkcije, nabor ukrepov za krepitev hidrološke vloge obrežnih pasov gozda ter gozdnogojitveni ukrepi za krepitev hidrološke vloge. Poleg zbornika je bila izdana tudi zloženska, s katero so zaključke projekta predstavili lastnikom gozdov in drugim zainteresiranim deležnikom.

Projekt predstavlja primer dobre prakse izvajanja protokola Gorski gozd (8. člen), ki pravi:

»Ker mora gorski gozd izpolnjevati pomembne socialne in ekološke funkcije, se pogodbenice zavezujejo, da bodo izvajale ukrepe, ki zagotavljajo:

- njegovo vplivanje na vodne vire, podnebno ravnovesje, čiščenje zraka in varovanje pred hrupom,
- njegovo biotsko raznovrstnost ter
- doživljanje narave in sprostitvev.«

(Vir: Alpska konvencija – priročnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 106)

Področje ENERGIJA

Naslov projekta: OKOLJU PRIJAZNE IN ENERGETSKO UČINKOVITE TERME SNOVIK

Nosilec projekta: Zarja – Kovis, d.o.o.

Območje izvajanja: Snoviška dolina

Kontakt: petra.zlatoper@terme-snovik.si

Telefon: 01 834 41 00

Spletna stran: www.terme-snovik.si

Skrb za družbeno in naravno okolje v Termah Snovik ni zgolj deklarativna, temveč je del njihove identitete. Že v proces načrtovanja kompleksa so bile vključene različne strokovne inštitucije, ki so prispevale usmeritve za postavitve objektov v neokrnjeni Snoviški dolini, s poudarkom na uporabi termalne zdravilne vode. Terme Snovik imajo od samega začetka delovanja jasno **vizijo – zgraditi terme, ki bodo okolju in obiskovalcem prijazne ter energetsko učinkovite.**

Energetsko učinkovitost so dosegli z gradnjo kvalitetno izoliranih objektov in rabo obnovljivih virov energije. Ker terme ne uporabljajo fosilnih goriv ter imajo biološko čistilno napravo in nenehno spremljajo stanje procesov, so tudi okolju prijazne. Umeščene so v neokrnjeno naravo in svoje obiskovalce izobražujejo in ozaveščajo o okolju prijaznem turizmu ter tako dodatno prispevajo k povečanju njihove ekološke zavesti.

S projektom Terme Snovik je bila uporabljena več desetletij poznana zdravilnost termalne vode na tem območju. Terme so do zdaj zagotovile približno 30 novih delovnih mest, posredno pa še dodatnih 50. Družba v celotnem obdobju delovanja uspešno po fazah realizira zastavljene cilje. Z uporabo obnovljivih virov energije je bil strošek energije za ogrevanje v letu 2007 zmanjšan za 28 odstotkov kljub povečanju obsega poslovanja za 36 odstotkov. Termam Snovik je bil kot prvim v Sloveniji podeljen evropski znak za okolje, EU Marjetica za turistične namestitve, pridobili pa so tudi naziv »energetsko najbolj učinkovito podjetje v letu 2008«. **Z navedenimi ukrepi so zmanjšali izpust CO₂ v zrak za približno 305 ton letno.** Na prvem natečaju za energetsko učinkovito stavbo, ki ga je organizirala CIPRA International, so prejeli prvo nagrado za apartmajsko naselje Terme Snovik.

Vsi ukrepi in tehnične rešitve, ki so jih izvedli v Termah Snovik, so v celoti prenosljivi v druga okolja, pri čemer je najpomembnejši pogoj za uspešnost ustrežna ozaveščenost potencialnih uporabnikov in njihova želja, da pridobijo potrebna strokovna znanja za to področje.

Projekt predstavlja primer dobre prakse izvajanja protokola Energija (druga alineja 5. člena), ki pravi:

»Pogodbenice skrbijo za okolju prijaznejšo rabo energije, prednostno spodbujajo varčevanje z energijo in njeno racionalno rabo, predvsem pri proizvodnih procesih, javnih storitvah, velikih hotelskih obratih kot tudi v prometu ter pri objektih za šport in prosti čas.«

(Vir: Alpska konvencija – priročnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 140)

Naslov projekta: GORENJSKO ELEKTRŌ POTOVANJE

Nosilec projekta: Elektro Gorenjska

Območje izvajanja: Gorenjska

Kontakt: info@elektro-gorenjska.si

Telefon: 04 208 30 00

Spletna stran: www.elektro-gorenjska.si

Trenutno uveljavljene oblike prometa in turizma s seboj prinašajo hrup, predvsem pa obremenjujejo okolje s toplogrednimi plini in motornim prometom. Na Gorenjskem tovrstno onesnaževanje posebej ogroža občutljiva okolja alpskih dolin in podeželskih turističnih krajev. Lokalno prebivalstvo se vsakodnevno sooča s pritiski prometa in njegovimi negativnimi posledicami, kar ogroža kvaliteto njihovega življenja in naravo. Ohranjena narava pa je danost, ki na Gorenjsko privablja turiste vseh narodnosti in starosti.

Z vzpostavitvijo sistema polnilnic za vozila na električni pogon v okviru projekta Gorenjsko ELEKTRŌ potovanje se izvajalci projekta ukvarjajo z vsemi prej naštetimi problemi. To je prva tehnična in vsebinsko povezana trasa za električna vozila v Sloveniji. Trasa je obenem načrtovana tako, da je po njej mogoče pripretovati z električnimi vozili v Slovenijo tudi iz sosednjih Avstrije in Italije.

Poleg obiskovalcev, ki prihajajo z električnimi avtomobili, projekt nagovarja tudi drugo javnost. Sistem polnilnic za električna vozila je **del celovitega izobraževalnega programa za trajnostno ozaveščanje in motiviranje lokalne skupnosti, mladih in obiskovalcev o pomenu trajnostne mobilnosti na pomembnih območjih narave.** S tem namenom je bila v okviru projekta izdana zloženka z vsemi informacijami, organizirani sta bili tudi dve delavnici za lokalne udeležence. Poleg tega je bila ob odprtju trase izvedena promocijska ozaveščevalna akcija. Karavana električnih vozil je traso, na kateri je bil predstavljen tudi pester nabor električnih koles, skuterjev in avtomobilov, prvič promocijsko prevozila na relaciji Jezersko–Preddvor–Bled–Bohinj–Kranjska Gora.

Projekt predstavlja primer dobre prakse izvajanja protokola Energija (druga alineja 6. člena), ki pravi:

»Pogodbenice se zavezujejo, da v okviru svojih finančnih možnosti spodbujajo in prednostno uporabljajo obnovljive vire energije po pogojih, sprejemljivih za okolje in krajino.«

(Vir: Alpska konvencija – priročnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 140)

Področje TURIZEM

Naslov projekta: MEDNARODNI FESTIVAL ALPSKEGA CVETJA

Nosilec projekta: Turizem Bohinj

Območje izvajanja: Bohinj

Kontakt: klemen.langus@bohinj.si

Telefon: 04 574 75 90

Spletna stran: www.bohinj.si

V Bohinju se zavedajo izrednega pomena varovanja in ohranjanja okolja, zato si, ponosni na svojo naravno in kulturno dediščino, želijo **razvijati turizem, ki bo ob trajnostni naravnosti tudi ekonomsko učinkovit. Oblikovanje novih turističnih produktov** je ena izmed nalog Turizma Bohinj, javnega zavoda za pospeševanje turizma. Zaradi lege na zavarovanem območju Triglavskega narodnega parka je potreben zelo previden pristop pri razvoju novih idej. Te morajo po eni strani spodbujati zavedanje o pomembnosti varovanja in ohranjanja okolja, po drugi strani pa morajo omogočati ekonomski razvoj. Mednarodni festival alpskega cvetja sledi tem ciljem, njegov namen so promocija in dvig ozaveščenosti o pomenu naravne in kulturne dediščine Bohinja in njegovega širšega območja ter predstavitev vloge pravičnega upravljanja območja po načelih trajnostnega razvoja, ki združuje varovanje bogate biotske pestrosti, s ciljem izboljšanja kulturnega in ekonomskega položaja lokalne skupnosti.

Mednarodni festival alpskega cvetja sestavljajo trije glavni deli: »Cvetje v umetnosti«, »Cvetje doma« in »Cvetje v znanosti«, kjer se zvrstijo različni seminarji oziroma posveti na temo trajnostnega razvoja v praksi.

Lokalno prebivalstvo igra najpomembnejšo vlogo pri Festivalu cvetja. Različna društva in interesne skupine so aktivno vključeni v program. Za potrebe vodenja botaničnih

izletov so izobrazili lokalne vodnike. V okviru projekta želijo **spodbujati predvsem razvoj lokalnega gospodarstva, iščejo lokalna znanja in vedenja, zato nagovarjajo lokalno prebivalstvo k večji vključenosti v festival.**

Projekt predstavlja primer dobre prakse izvajanja protokola Turizem (6. in 7. člen), ki pravi:

»Pogodbenice pri razvoju turizma upoštevajo načela varstva narave in ohranjanja krajine. Zavezujejo se, da bodo, kolikor je mogoče, spodbujale projekte, ki varujejo krajino in so sprejemljivi za okolje.

Pogodbenice izvajajo politiko, ki je stalno in dosledno usmerjena v kakovostno turistično ponudbo v celotnem alpskem prostoru, pri čemer je treba zlasti upoštevati ekološke zahteve.«

(Vir: Alpska konvencija – priročnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 115 in 116)

Projekt predstavlja tudi primer dobre prakse izvajanja Deklaracije o prebivalstvu in kulturi, ker prispeva h krepitvi zavesti o pripadnosti skupnosti in identiteti domačega prebivalstva ter ohranjanju kulturne raznolikosti s preučevanjem, ohranjanjem in razvojem obstoječe materialne in nematerialne kulturne dediščine in ustnega izročila, povezanega z alpskim prostorom.

(Vir: Alpska konvencija – priročnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 169 in 170)

Naslov projekta: SLOVENSKI PLANINSKI MUZEJ

Nosilec projekta: Občina Kranjska Gora

Območje Občina Kranjska Gora

Kontakt: info@planinskimuzej.si

Telefon: 08 380 67 30

Spletna stran: www.planinskimuzej.si

Slovenski alpinizem se uvršča v sam svetovni vrh tega športa, slovensko planinstvo pa se je z organiziranostjo razširilo in postalo pomemben del slovenske družbe, rekreacije, turizma in varovanja okolja. **Naša planinska dediščina in alpinistični dosežki so tako postali del bogate kulturne in naravne dediščine.** Gradnjo Slovenskega planinskega muzeja je narekovala potreba, da se obstoječi Triglavski planinski zbirki zagotovi ustrezen prostor za nadaljevanje več kot 20-letnega predstavljanja in

izobraževanja o planinstvu. Zbirka novega Slovenskega planinskega muzeja obsega več kot 2000 enot, od katerih je 450 predmetov razstavljenih. Poleg tega imajo več kot 1.000 izvornih fotografij in reprodukcij iz starejše in novejše zgodovine slovenskega planinstva, več kot 1.000 strokovnih in leposlovnih knjižnih enot ter obsežno zbirko dokumentarnih in igranih filmov s planinsko vsebino. Muzej organizira prireditve in dogodke, namenjene vzgoji in druženju vseh starostnih skupin. Pripravljajo in vodijo ustvarjalne in izobraževalne programe za otroke in odrasle, predstavitve najnovejših alpinističnih dosežkov, predavanja in videoprojekcije s področja planinstva. Poleg tega je v planinskem muzeju informacijska točka Triglavskega narodnega parka, kjer planincem in turistom nudijo poleg turističnih informacij in predstavitvenega gradiva tudi aktualne informacije o razmerah v gorah in napotke za varno gibanje v gorah. S tematsko usmerjenimi predstavitvami in izobraževalnimi programi Slovenski planinski muzej prispeva k večji usposobljenosti in informiranosti planincev in s tem k povečanju varnosti v gorah.

Izvedba projekta **prispeva k ustvarjanju novih podjetniških in zaposlitvenih možnosti za Mojstrano in širše območje, dopolnjuje in krepi turistično ponudbo Kranjske Gore in regije**; to, kar je še posebej pomembno za popestritev ponudbe v času slabega vremena in zunaj glavne sezone, je, da zagotavlja sistematično obdelavo in preučevanje kulturne dediščine, povezane s slovenskim gorništvom in planinstvom, ter predstavlja prepoznavno točko srečanja, vzgoje, zavesti, kulture in izobraževanja o slovenskem planinstvu.

Projekt predstavlja primer dobre prakse izvajanja protokola Turizem (6. in 7. člen), ki pravi:

»Pogodbenice pri razvoju turizma upoštevajo načela varstva narave in ohranjanja krajine. Zavezujejo se, da bodo, kolikor je mogoče, spodbujale projekte, ki varujejo krajino in so sprejemljivi za okolje.

Pogodbenice izvajajo politiko, ki je stalno in dosledno usmerjena v kakovostno turistično ponudbo v celotnem alpskem prostoru, pri čemer je treba zlasti upoštevati ekološke zahteve.«

(Vir: Alpska konvencija – priručnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 115 in 116)

Projekt predstavlja tudi primer dobre prakse izvajanja Deklaracije o prebivalstvu in kulturi, ker prispeva k ohranjanju kulturne raznolikosti s preučevanjem, ohranjanjem in razvojem obstoječe materialne in nematerialne kulturne dediščine in ustnega izročila, povezanega z alpskim prostorom, in k ustvarjanju okvirnih pogojev za ponudbo delovnih mest.

(Vir: Alpska konvencija – priručnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 170 in 171)

Področje HRIBOVSKO KMETIJSTVO

Naslov projekta: EKOLOŠKA VAS ČADRG

Nosilec projekta: Prebivalci vasi Čadrg

Območje izvajanja: Čadrg

Kontakt: info@lto-sotocje.si

Telefon: 051 661 232

Prehod s konvencionalnega na ekološko kmetovanje je bil za vas Čadrg samoumeven. Vzreja govedi je temeljila na tradicionalnih izkušnjah, kar velja tudi za oskrbo pašnikov in pridelavo krme za živino. Prvo leto po vzpostavitvi nadzora nad ekološkim kmetovanjem v Sloveniji so tri kmetije od petih prešle na tovrstno gospodarjenje, pozneje se jim je pridružila še ena, tako da je **Čadrg zdaj po načinu kmetovanja skorajda v celoti ekološka vas.**

Prehod na ekološko kmetovanje ni zahteval posebnih prilagoditev. Prilagoditi so morali le hleve, ker morajo imeti živali več prostora in svetlobe, sicer pa so pašo in pridelavo krme nadaljevali brez večjih sprememb, to pomeni brez umetnih gnojil, brez pesticidov in herbicidov ter brez gensko spremenjenih organizmov. Pri prehrani živine uporabljajo dodatke, ki jih predpisujejo smernice za ekološko kmetovanje, sicer pa vaški pašniki dajejo zelo kakovostno krmo. Dosegajo večje količine namolzenega mleka kot prej v vsej čadrski zgodovini, čeprav je krav pol manj kot včasih. Razlika ni v intenzivnosti reje ali moči krme, ki ni veliko drugačna kot včasih, marveč v pasmi. Nekdaj so se tu, tako kot v Bohinju, pasle avtohtone cike, robustno manjše govedo, zelo prilagojeno na hribovske razmere, ki pa je dajalo manj mleka. Zdaj je v Čadrgu okoli 35 krav sivorjave pasme, približno toliko je tudi glav mlade živine. Vsaka kmetija ima svoje pašnike, telice pa se pasejo na skupnem pašniku. Vse štiri ekološke kmetije so **vključene v zvezo združenj ekoloških kmetov z blagovno znamko Biodar. Njihova ponudba temelji na tolminski sirarski tradiciji in je v ekološki pridelavi pri nas izjemna.** V obnovljeni sirarni Čadrg mleko predelujejo v sir tolminc in albuminsko skuto.

Projekt predstavlja primer dobre prakse izvajanja protokola Hribovsko kmetijstvo (9. člen), ki pravi: »Pogodbenice se zavezujejo, da bodo ob prizadevanju za skupna merila sprejele vse potrebne ukrepe, da bi tako olajšale uporabo in širjenje ekstenzivnih, sonaravnih in za območje značilnih metod gospodarjenja na hribovitih območjih in da bodo varovale značilne kmetijske proizvode, ki se odlikujejo po lokalno omejenem, edinstvenem in sonaravnem načinu proizvodnje, ter taki proizvodnji dvigale vrednost.«

(Vir: Alpska konvencija – priručnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 80)

Naslov projekta: VEČ ZNANJA NA PODEŽELJU

Nosilec projekta: LAS za razvoj

Območje izvajanja: Posočje

Kontakt: greta.pavsic@prc.si

Telefon: 05 384 15 07

Spletna stran: www.prc.si

Znanje je vrednota, ki je dobrodošla povsod, tudi na podeželju. Prebivalci podeželja potrebujejo za to, da bi lahko izkoristili prednosti, ki jih podeželje ponuja, dodatna znanja, ki pa jih lahko pridobijo le s posebej prilagojenimi programi. Izobraževanje je ena ključnih usmeritev za razvoj človeških virov, opredeljena v Lokalni razvojni strategiji Lokalne akcijske skupine za razvoj in v strateških razvojnih dokumentih. Na območju Lokalne akcijske skupine, ki pokriva dvanajst občin v Posočju, je bil v okviru projekta Phare Vseživljenjsko učenje izveden projekt Model vseživljenjskega učenja na severozahodnem delu Goriške regije. Del projekta je obsegal pripravo strokovnih podlag, pripravo programa in izvedbo izobraževanja za podeželsko prebivalstvo »Znanje za podjetnost na podeželju«.

Program je bil za udeležence brezplačen. Iz evalvacije je bilo razvidno, da obstajajo velike potrebe po specializiranih izobraževalnih programih za podeželsko prebivalstvo, zato so projekt nadgradili v novi projekt »Več znanja na podeželju«. Ta je k sodelovanju pritegnil veliko partnerjev z območja. **Projekt sledi aktualnim potrebam prebivalcev podeželja, še posebej potencialnim nosilcem podjetniških dejavnosti.** Pripravljeni so programi izobraževanja, njihova izvedba pa poteka na območju Lokalne akcijske skupine za razvoj. Za izvajanje izobraževanja so opremili učne prostore v Bovcu in Idriji. Sledila je evalvacija, na podlagi katere so bili pripravljene načrti za nadaljnje dejavnosti. Projekt se nadaljuje in **zajema obsežen nabor tem, kot so kmetijstvo in predelava kmetijskih pridelkov, izboljšanje turistične ponudbe, ekonomike, računalniško usposabljanje, ročna dela, idr.** Dolgoročno projekt prispeva k splošnemu širjenju zavesti o potrebi po vseživljenjskem učenju. Vpliva na prepoznavnost izobraževalnih možnosti za prebivalce podeželja. Nova znanja bodo krepila podjetniški pristop prebivalcev ter zavest o visoki vrednosti podeželja, trajnostni rabi naravnih danosti in varovanju okolja.

Projekt predstavlja primer dobre prakse izvajanja protokola Hribovsko kmetijstvo (14. člen), ki pravi:

»Priznavajoč tradicionalni pomen družinskih kmetij v hribovskem kmetijstvu in da bi jim pomagali in jih ohranili kot nosilce osnovne, dopolnilne ali postranske gospodarske dejavnosti, se pogodbenice zavzemajo za ustvarjanje in razvoj dodatnih virov dohodka, predvsem na pobudo in v dobro tamkajšnjega prebivalstva, posebej na področjih, povezanih s kmetijstvom, kot so gozdarstvo, turizem in obrt, v skladu z varovanjem naravne in kulturne krajine.«

(Vir: Alpska konvencija – priručnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 81)

Projekt predstavlja tudi primer dobre prakse izvajanja Deklaracije o prebivalstvu in kulturi, ker prispeva k ohranjanju kulturne raznolikosti s preučevanjem, ohranjanjem in razvojem obstoječe materialne in nematerialne kulturne dediščine in ustnega izročila, povezanega z alpskim prostorom, in k ustvarjanju okvirnih pogojev za ponudbo delovnih mest.

(Vir: Alpska konvencija – priručnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 170 in 171)

Področje VARSTVO TAL

Naslov projekta: RAVNANJE Z NEVARNIMI ODPADKI NA PODEŽELJU

Nosilec projekta: Posoški razvojni center

Območje izvajanja: Občina Tolmin

Kontakt: greta.pavsic@prc.si

Telefon: 05 384 75 07

Spletna stran: www.prc.si

V gospodinjstvih poleg vsakodnevnih odpadkov nastaja še veliko drugih, ki se pogosto kopičijo po kleteh, garažah in stanovanjih. Posebej nevarna so stara škropiva, ki ostajajo pri kmetovanju ali vrtničarstvu, kot so insekticidi, herbicidi, fungicidi in baktericidi ter odpadna olja, barve, redčila, stare baterije, idr. Ti odpadki imajo eno ali več lastnosti, ki so škodljive za zdravje ljudi in živali ter za okolje. V okviru projekta z različnimi pristopi ljudi opozarjajo na nevarnosti, ki jih prinaša nepravilno odlaganje te vrste odpadkov, ter jih spodbujajo, da odpadke ločujejo in pravilno odlagajo. Dolgoročen cilj projekta je **spremeniti miselnost ljudi in njihovo ravnanje z nevarnimi odpadki.**

Pilotno se projekt izvaja v Občini Tolmin, z informiranjem v javnih medijih (po radiu, v člankih v glasilu, zloženkah, letakih) pa ima vpliv tudi na širšo javnost, zaradi česar bo imel pozitiven učinek na celotno Posočje. S tem se bo dvignila ekološka ozaveščenost prebivalcev. Ciljne skupine so vsi prebivalci podeželja in vse starostne skupine, saj gre pri ravnanju z odpadki za proces vseživljenjskega učenja. Posebna ciljna skupina so gospodinjstva na podeželju.

Pilotna izvedba projekta je pokazala rezultate, na podlagi katerih se morebitni neustrezni pristopi popravijo in izboljšajo, projekt pa se nadaljuje v še izboljšani obliki. Najpomembnejši pričakovani rezultat projekta je **zavedanje o tem, da je treba ustvarjati čim manj nevarnih odpadkov**, s tistimi, ki se jim ne moremo izogniti, pa je treba ravnati preudarno ter jih zbirati ločeno, da se lahko reciklirajo v za to namenjenih centrih.

Projekt predstavlja primer dobre prakse izvajanja protokola Varstvo tal (druga alineja 17. člena), ki pravi:

»Za preprečevanje onesnaževanja tal ter za okoljsko sprejemljivo predhodno obdelavo, obdelavo in odlaganje odpadkov ter ostankov je treba izdelati in uresničevati ustrezne programe za ravnanje z odpadki.«

(Vir: Alpska konvencija – priručnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 131)

Področje UREJANJE PROSTORA IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

Naslov projekta: TURISTIČNA INFRASTRUKTURA SOLČAVSKO

Nosilec projekta: Občina Solčava

Območje izvajanja: Občina Solčava

Kontakt: bernarda.prodnik@solcava.si

Telefon: 03 839 27 90

Spletna stran: www.solcava.si

Občina Solčava je specifično območje, kjer je obrobje bistveno bolj razvito in urejeno kakor občinsko središče, ki je v zadnjih letih nazadovalo. Obenem pa je vse bolj čutiti pritisk dnevnih obiskovalcev okoliških območij, kar predstavlja obremenitev za občutljivo naravno okolje. Turistična infrastruktura je ključnega pomena za razvoj turistične dejavnosti v občini ter v širšem lokalnem in regionalnem okolju. Solčava leži na posebej občutljivem zavarovanem območju, kjer sta še posebej pomembna skrbno načrtovanje in ureditev turističnih lokacij. S premišljeno gradnjo javne turistične infrastrukture že na samem vstopu v ta prostor omogočajo možnost razbremenitve občutljivega območja in s tem izvajanje varstvenih režimov. Za razvoj turistične dejavnosti v Občini Solčava ter v širšem lokalnem in regionalnem okolju **je gradnja turistične infrastrukture ključnega pomena**. Predvidena investicija je usmerjena predvsem v zagotovitev primerne števila parkirnih mest in druge ustrezne

prometne infrastrukture. Tako bodo ustvarjene možnosti za nadaljnji razvoj turizma v občini in za večjo konkurenčnost nosilcev turističnih dejavnosti, kar bo vplivalo na večje možnosti odpiranja delovnih mest.

Projekt je razdeljen na dva vsebinska sklopa: **ureditev parkirišč** in dostopa do cerkve Marije Snežne v Solčavi, ki je zgodovinski in kulturni spomenik, ter **ureditev večnamenskega prireditvenega prostora in turistične sprehajalne poti**. Občina Solčava je v ta namen odkupila zemljišča na dveh lokacijah ter na njih uredila parkirišča in dostop do njih. Urejenih je 40 novih parkirnih mest. Skupna površina parkirišč in urejenega dostopa znaša 3.856 m². Za ureditev večnamenskega prireditvenega prostora in turistične sprehajalne poti je Občina Solčava odkupila 2.541 m² zemljišča, kjer je že zgrajen večnamenski prireditveni prostor s približno 1.400 m² utrjene površine za potrebe prireditev in družabnih dogodkov v občini. Okrog vasi je urejena sprehajalna pot v dolžini 1,5 km.

Projekt predstavlja primer dobre prakse izvajanja protokola Urejanje prostora in trajnostni razvoj (tretja alineja 9. člena), ki pravi:

»Načrti in/ali programi za urejanje prostora in trajnostni razvoj obsegajo na najustreznejši teritorialni ravni in v skladu s posameznimi prostorskimi danostmi, zlasti:

Poselitveni prostor

- a) ustrezno in gospodarno omejitev naselitvenih območij vključno z ukrepi, ki zagotavljajo njihovo dejansko pozidavo,*
- b) zagotovitev potrebnih zemljišč za gospodarske in kulturne dejavnosti, oskrbo ter za prostočasne dejavnosti,*
- c) opredelitev območij, na katerih se je treba zaradi naravnih nevarnosti v največji možni meri izogibati gradnji objektov in naprav,*
- d) ohranjanje in ponovno vzpostavitev značilne stavbne dediščine.«*

(Vir: Alpska konvencija – priručnik, Alpski signali 1, 2. izdaja, Stalni sekretariat Alpske konvencije, 2010, str. 131)

VIRI

Alpine Space Programme. URL: <http://www.alpine-space.eu/>; 18. januarja 2011.

Alparc, 2011. URL: <http://si.alparc.org/>, citirano 14. januarja 2011.

CAA, 2010. URL: <http://www.club-arc-alpin.eu/index.php?id=3&L=3>, citirano 14. januarja 2011.

CIPRA, 2011. URL: <http://www.cipra.org/sl/netzwerke>; citirano 14. januarja 2011.

Ferreira, A., 2005. Osnovni prostorski in demografski kazalci za območje Alpske konvencije v Sloveniji. Zbornik gozdarstva in lesarstva, str. 165–180.

Hiess, H., 2010. Promet in podnebne spremembe. Osnovni tematski dokument CIPRE. 2010 CIPRA International. 2010. 33 str.

Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), Urad za prostorski razvoj, Strategija prostorskega razvoja Slovenije, URL: http://www.gov.si/upr/dokumenti_sprs.php, citirano 6. marca 2006.

Omrežje občin Povezanost v Alpah. 2010.

URL: http://www.alpenallianz.org/sl/o-povezanost-v-alpah/?set_language=sl, citirano 14. januarja 2011.

Programi evropskega teritorialnega sodelovanja, Cilj 3 – Transnacionalno sodelovanje.

URL: <http://www.cilj3.mop.gov.si/>, citirano 18. januarja 2011.

Alpska konvencija, kot "pogodba za določeno ozemlje", lokalnim oblastem nudi nabor orodij za upravljanje, katerih cilj je zagotoviti dolgoročno ravnovesje med človekom in naravo. Prav tako predstavlja vir spodbud in navdiha za udejanjanje številnih pobud za izboljšanje kakovosti življenja prebivalstva. Sprejem vodilnih načel Alpske konvencije pri upravnih in političnih odločitvah, ni le stvar dobre uprave, temveč je primeren tudi z vidika gospodarstva.

DRŽAVE POGODBENICE:

Avstrija | Francija | Italija | Liechtenstein | Monako
Nemčija | Slovenija | Švica | Evropska unija

www.alpconv.org

Stalni sekretariat Alpske konvencije

Herzog-Friedrich-Strasse 15
A-6020 Innsbruck
Tel. +43 (0) 512 588 589 12
Fax +43 (0) 512 588 589 20

Izpostava Bolzano/Bozen

Viale Druso-Drususallee 1
I-39100 Bolzano-Bozen
Tel. +39 0471 055 352
Fax +39 0471 055 359

info@alpconv.org

